

JAARVERSLAG 2017

in het kader van de beheersovereenkomst van Instituut voor Tropische Geneeskunde met in bijlage het financieel verslag.

Inhoudstafel

Contents

Inleiding.....	1
1 Seksuele gezondheid.....	2
1.1 Aanbod van informatie, documentatie en advies.....	2
1.1.1 R1 OD2 Het uitbouwen en onderhouden van netwerken wat o.a. inhoudt het fungeren als een coördinerende en trekkende kern binnen een expertisenetwerk.....	2
1.1.2 R1 OD3 Via de meest geschikte dragers proactief en op vraag informatie aanbieden aan het ruime publiek, intermediairs, de pers en specifieke doelgroepen. .	3
1.1.3 R1 OD5 Proactief en op vraag derden bijstaan bij methodiekontwikkeling.....	8
1.2 Ontwikkeling van methodieken	10
1.2.1 R2 OD2 Methodieken wetenschappelijk onderbouwen en ze afstemmen met kadermethodieken die gelden voor bepaalde settings of doelgroepen.....	10
1.2.2 R2 OD3 In samenwerking met diverse relevante betrokkenen, methodieken, met inbegrip van ondersteuningsmiddelen en een implementatieplan, uitwerken, aanpassen en vernieuwen.	12
1.3 Ondersteuning van de implementatie van methodieken met inbegrip van deskundigheidsbevordering	12
1.3.1 R4 OD1 Ondersteunen van de uitvoering van methodieken door het opleiden van intermediairs en/of logo's.	12
1.4 Uitvoering van methodieken.....	27
1.4.1 Opzetten en bevorderen van samenwerking met relevante actoren	27
1.4.2 R5 OD1 Uitvoeren van methodieken of onderdelen ervan, die niet door de intermediairs worden uitgevoerd.....	31
1.5 Stigmareductie, promotie van de seksuele gezondheid en primaire preventie	33
1.5.1 R5 OD1 Uitvoeren van methodieken of onderdelen ervan door het opleiden van intermediairs en/of logo's.....	34
Besluit	36

Inleiding

Met dit jaarrapport sluit het HIV-SAM Project, gecoördineerd door het Instituut voor Tropische Geneeskunde (ITG), het werkingsjaar 2017 af. We geven een overzicht van onze realisaties op de verschillende actieterreinen van de promotie van seksuele gezondheid en hiv-preventie voor de doelgroep van sub-Saharaans-Afrikaanse migranten in Vlaanderen.

Als erkende partnerorganisatie met terreinwerking ontwikkelen we als interdisciplinair en intercultureel team sinds 1996 specifieke initiatieven omtrent seksuele gezondheid en cultureel aangepaste hiv-preventie voor deze doelgroep. In België zijn sub-Saharaans-Afrikaanse migranten nog steeds de tweede grootste groep getroffen door hiv. De sterke evolutie van de hiv-epidemie de voorbije jaren van een levensbedreigende naar een chronische ziekte vereist dat ook de preventie- en promotieactiviteiten veranderen en dit op basis van de beschikbare wetenschappelijke evidentie. De beschreven preventieactiviteiten verduidelijken deze evolutie over de jaren heen. De participatieve aanpak van het project, met name de nauwe samenwerking op het terrein met organisaties en vrijwilligers uit de Afrikaanse gemeenschappen blijft daarbij een consistente en noodzakelijke waarde, om draagvlak en “ownership” van preventie bij de doelgroep te creëren.

Tegen deze achtergrond beschrijven we in dit jaarrapport onze activiteiten op de domeinen van primaire hiv-preventie, hiv-testen en ‘positieve’ preventie (cultureel aangepaste preventie en cultuursensitieve zorg voor én met mensen die met hiv leven). Daarbij is onze doelstelling hiv zo veel als mogelijk te normaliseren en mensen die met hiv leven toe te leiden naar grotere autonomie en een beter zelfmanagement. Voor alle activiteiten uitgevoerd in 2017 op deze domeinen rapporteren we volgens de vooropgestelde indicatoren en beschrijven deze zowel kwalitatief als kwantitatief. De tabellen geven een gedetailleerd overzicht over het kwantitatief luik.

Dit jaarrapport is tenslotte ook een gelegenheid om onze dank uit te spreken aan alle partners en sponsors met wie we in de loop van het vorige jaar – en de jaren voordien – hebben mogen samenwerken. We hopen de constructieve samenwerking in de komende jaren te mogen voortzetten.

Veel leesplezier,
Het HIV-SAM Projectteam

A. Overzicht van acties per resultaatgebied/operationele doelstelling

1 Seksuele gezondheid

1.1 Aanbod van informatie, documentatie en advies

1.1.1 R1 OD2 Het uitbouwen en onderhouden van netwerken wat o.a. inhoudt het fungeren als een coördinerende en trekkende kern binnen een expertisenetwerk.

1.1.1.1 Informeren van de Vlaamse overheid en op vraag deelnemen aan werkgroepen en vergaderingen

Status

Afgelopen

Doelstelling

Jaarlijks rapporteren/ specifieke vragen over HIV-SAM Project beantwoorden

Beschrijving

Dit jaarrapport toont de realisatie van het gedetailleerd jaarplan dat op 14 november 2016 via CIRRO ingediend werd. Dit is het eerste jaarrapport van de driejarige beheersovereenkomst voor de periode 2017 – 2019, getekend tussen het Ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin en het Instituut voor Tropische Geneeskunde, HIV-SAM Project. Dit verslag biedt inzicht in de consolidatie en evolutie van de activiteiten op vlak van hiv-preventie en promotie van seksuele gezondheid in de SAM-gemeenschappen die sinds 1996 lopen. Het HIV-SAM Project heeft in 2017 slechts één vraag van het Agentschap gekregen (op 30 mei) in verband met de tarieven die het HIV-SAM Project toepast voor het betalen van externe professionelen die opleidingen, coaching en andere diensten verlenen aan ons project. Het antwoord werd op 23/6/2017 verstuurd.

Verslag

Voer hier een beschrijving in van de concrete uitvoering voor het afgelopen werkingsjaar. Gebruik indien voorhanden de afgesproken indicatoren/evaluatiecriteria.

Doelgroep

Vlaamse overheid

Setting

Niet van toepassing

Wanneer

Continu

Evaluatiecriteria

Zie beheersovereenkomst voor dit resultaatgebied

Indicatoren

- Het jaarverslag 2016 werd tijdig ingediend: 29 maart 2017
- Het jaarplan 2017 werd tijdig ingediend: 14/11/2017
- Er werd een vraag beantwoord vanuit het agentschap van de Vlaamse het Ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin op 23/6/2017 in verband met informatie omtrent tarieven voor dienstverlening

1.1.2 R1 OD3 Via de meest geschikte dragers proactief en op vraag informatie aanbieden aan het ruime publiek, intermediairs, de pers en specifieke doelgroepen.

1.1.2.1 Informeren SAM-doelgroep over seksuele gezondheid, hiv-preventie en bestaande dienstverlening

Status

in uitvoering

Doelstelling

SAM-groepen inlichten over hiv en zijn transmissieroutes en het belang van hiv-testen, zoals ook meer algemeen over het belang van seksuele gezondheid.

Beschrijving

Zoals dit sinds 2012 het geval is, werden in 2017 de SAM-gemeenschappen voornamelijk geïnformeerd door sleutelorganisaties, individuele vrijwilligers en netwerken in de provincies Antwerpen, Oost-Vlaanderen en Vlaams-Brabant. De preventieboodschappen gingen in eerste instantie over hiv- en soa-preventie door condoomgebruik en testen in een vroeg stadium. De informatie werd persoonlijk meegedeeld tijdens outreach activiteiten (in cafés, kapsalons, winkels...), socioculturele evenementen en festivals of door brochures uitgedeeld op deze activiteiten.

Om mensen te bereiken die deze plaatsen niet bezoeken, hebben twee vrijwilligers uit Antwerpen voor het eerst 'home party's' georganiseerd waar de hiv-problematiek besproken werd en hiv-testen aangeboden werden. Een van de vrijwilligers met een medische achtergrond heeft 2 sessies voor telkens 12 vrouwen georganiseerd waarbij ze de hiv-test op basis van een speekselstaal aanbodt zoals beschreven onder de Swab2know-methode (zie 1.4.1.1). De Swab2know-test werd niet goed geaccepteerd, de aanwezigen vroegen naar de sneltest (zie 1.4.1.1).

Informatie over hiv-preventie en -testen werd ook gegeven tijdens infosessies in Antwerpen en Gent. Ook daar werden er ter plaatse hiv-testen aangeboden. Wereld Aids Dag was een gepaste gelegenheid om mensen te informeren over de huidige stand van zaken omtrent hiv en preventie, zowel wereldwijd als in België, bij de Belgische bevolking maar ook in de SAM-gemeenschappen.

De Wereld Aids Dag vond in Gent op 2 december 2017 plaats, dit wordt al enkele jaren door het netwerk georganiseerd. In Antwerpen gebeurde dit voor de eerste keer en wel op 1 december 2017.

In Gent werkt het HIV-SAM Project hiervoor samen met het ARC van Gent. Prof. Dr. Linos Vandekerckhove was voor de tweede maal gastspreker en hield een voordracht over de concrete realiteit van leven met een hiv-infectie vandaag de dag. Hij besprak verschillende onderwerpen:

- de huidige situatie in België (MSM (Mannen die seks hebben met Mannen, SAM));

- de voordelen van een vroege hiv-test, de werkzaamheid van hiv-medicatie;
- de nieuwe preventiemethode PreP (pre-exposure-prophylaxe).

Een persoon die met hiv leeft, bracht haar getuigenis over leven met hiv. Beide sprekers hebben het publiek uitgenodigd om zich te laten testen waarbij zowel de Swab2know- als de sneltest op bloed werd aangeboden door Dokters van de Wereld.

Tijdens alle outreach activiteiten worden brochures en flyers over hiv uitgedeeld (zie 1.5.1.3).

Aanvullende informatie

Dankzij de samenwerking met de Inburgeringsdienst 'ATLAS' van de stad Antwerpen, kon het HIV-SAM Project informatie verstrekken aan 237 studenten uit 16 verschillende integratieklassen. Elke infosessie duurde 2 à 3 uur en had als onderwerp hiv-preventie en -testen. Op het einde van elke sessie werd er een Swab2know-test aangeboden (zie 1.4.1.1 en tabel 4). Het HIV-SAM Project droeg ook bij aan het promoten van de gratis hiv-sneltest, aangeboden door Dokters van de Wereld bij COZO, een laagdrempelig, multidisciplinair Centrum voor Onthaal, Zorg en Oriëntatie voor iedereen die problemen ondervindt bij de toegang tot (geestelijke) gezondheidszorg. Dit leverde 165 testen afgenomen bij SAM op in 2017.

Op 24/11/2017 hebben we informatie over PrEP gegeven tijdens een algemene vergadering met de vrijwilligers van het HIV-SAM Project, afkomstig uit de provincies Antwerpen, Oost-Vlaanderen en Vlaams-Brabant. Zij waren enthousiast over deze strategie en vroegen om meer informatie, een brochure en een opleiding. Deze vraag werd opgenomen in onze jaarplanning voor 2018.

SAM-gemeenschappen kregen ook informatie over malaria-preventie. Het malariaproject van de ITG-Reiskliniek voor SAM die verwanten en familie in Afrika bezoeken, heeft een brochure ontwikkeld die tijdens outreach activiteiten verdeeld wordt. Feedback van op het terrein toont dat er nog veel misverstanden bestaan in de SAM-gemeenschappen omdat mensen vaak van mening zijn dat ze geen risico op malaria lopen als ze in Europa leven.

Doelgroep

SAM-gemeenschappen

Setting

Vlaanderen

Wanneer

Continu

Evaluatiecriteria

Zie beheersovereenkomst voor dit resultaatgebied

Indicatoren

- Het aantal informatiemomenten georganiseerd door de sleutelorganisaties (zie ook 1.5.1.1):
 - Bilenge: 2, Edo Association 1, Basibomoko 1. In totaal: 4.
- Het aantal outreach acties door de sleutelorganisaties:
 - Bilenge: 116
 - Basibomoko: 33
 - Edo Association: 110
 - Soedanese Gemeenschap: 75
 - Misgana: 45
- Totaal aantal verdeelde informatiematerialen:
 - Bilenge: 509 brochures 'Laat je op hiv testen', 509 folders en adreskaarten Helpcenter, 270 malariafolders
 - Basibomoko: 25 brochures 'Laat je op hiv testen'
 - Edo Association: 211 brochures 'Laat je op hiv testen', 14 posters 'Laat je op hiv testen', 40 brochures 'Hiv en kinderwens'
 - Soedanese Gemeenschap: 774 brochures 'Laat je op hiv testen', 41 posters 'Laat je op hiv testen', 60 brochures 'Hiv en kinderwens'
 - Misgana: 495 brochures 'Laat je op hiv testen', 70 brochures 'Samen vooruit', 35 flyers 'HIV is real', 80 flyers 'Helpcenter'
- Aantal overlegvergaderingen met de sleutelorganisaties en andere stakeholders in Vlaanderen
 - 2 vergaderingen met alle sleutelorganisaties, de individuele vrijwilligers en het netwerk: kwaliteitsverbetering 'succeed tool' (31/01/2017), prioriteiten omzetten in een planning (14/10/2017)
 - 2 vergaderingen met Basibomoko: coaching over rapportering en voorbereiding van de WAD in Gent (07/06/2017 en 30/6/2017)
 - Vergaderingen met de Netwerk Antwerpen en Gent (zie tabel 6)

1.1.2.2 Informeren van de algemene bevolking

Status

In uitvoering

Doelstelling

Doeltreffend informeren van de algemene bevolking over HIV-SAM Project

Beschrijving

In 2017 bezochten in totaal 1.084 personen de website www.hivsam.be, 87,50 % van hen waren nieuwe bezoekers, 46,8 % kwam uit België, 18,29 % uit de VSA en 3,95 % uit Nederland. De taal van de bezoekers was Engels (42,07 %), Nederlands (32,10 %) en Frans (6,64 %). De pagina's met inhoud relevant voor mensen die met hiv leven (Muungano en zijn activiteiten, individuele steun) werden het meest bezocht, namelijk door 12 %, 'Ons team' werd bezocht door 4,3 %, 'Onderzoek' door 4,3 %, 'Hiv-preventie' door 3,5 %, 'Partners van het HIV-SAM Project' door 3,2 %, 'Preventietools' door 3 % en 'Workshop voor recent gediagnosticeerde hiv-patiënten met SAM-origine' door 2,5 %. De website werd het hele jaar door geüpdatet met onder andere nieuws en activiteiten van onze partners (zoals de Netwerkdag van Sensoa, activiteiten georganiseerd door Muungano, BREACH-symposium, Dokters van de Wereld, nieuwe wetenschappelijke ontwikkelingen op vlak van hiv, activiteiten van onze sleutelorganisaties en vrijwilligers, ...).

In juni 2017 heeft het HIV-SAM Project een Facebookpagina gelanceerd om het contact met de doelgroep te versterken. De pagina werd in oktober 2017 overgenomen door een jongere medewerkster. In tegenstelling tot onze website, die als doelpubliek voornamelijk professionele intermediairs heeft, verwachten we met de Facebookpagina niet alleen vooral jongeren met een sub-Saharaans-Afrikaanse maar ook met een andere achtergrond te bereiken en hen informatie te verschaffen over seksuele gezondheid. De inhoud van de posts bevat informatie over de vooruitgang in hiv-preventie en informatie over veilig seksueel gedrag. We houden deze zo laagdrempelig mogelijk, daarom wordt een post altijd vergezeld door relevante video's, foto's of passende grafische afbeeldingen. Momenteel bereikt een post tussen de 4 en 235 mensen op Facebook.

Op 16 oktober 2017 behandelde het HIV-SAM Project één schriftelijke vraag van een onderzoeksjournalist voor de Vlaamse en internationale pers over de 'cijfers van hiv-infecties bij SAM na aankomst in België'.

Doelgroep

Algemene bevolking

Setting

Website, nieuws-flashes - Media

Wanneer

Continu

Evaluatiecriteria

Zie beheersovereenkomst voor dit resultaatgebied

Evaluatiemethoden: Monitoring

Indicatoren

- Aantal bezoekers website: 1.084 bezoekers
- Aantal en soort interventies naar de media toe: 1

1.1.2.3 Informeren van professionele intermediairs over cultuur-sensitieve Hiv/Soa-preventie en -zorg en de bestaande dienstverlening

Status

in uitvoering

Doelstelling

Informeren professionele intermediairs uit de hiv-sector.

Beschrijving

We hebben tijdens de sessie op 20 juni 2017 van het jaarlijkse avondseminarie 'Hiv: zorg en preventie, de multidisciplinaire aanpak' een presentatie gegeven over cultuursensitieve hiv-preventie en -testen en psychosociale steun voor SAM die in Vlaanderen leven. Volgende documenten werden verspreid: PATC-brochures (Handleiding voor de arts), 'Laat je op hiv testen', 'HIV is real (brochures & posters)', 'Muungano' brochures en 'Hiv beter begrijpen voor een beter leven met hiv'.

Voor het geven van de workshop 'Omgaan met je hiv-diagnose' hebben we met het ARC van het ITG samengewerkt voor het rekruteren van SAM-deelnemers aan de reeksen die in 2017 plaatsvonden (zie 1.2.2).

Tijdens het BREACH Symposium van 24 november 2017 heeft Lazare Manirankunda een presentatie gegeven over hiv-gerelateerd stigma en discriminatie bij SAM die in Vlaanderen leven. Dit waren deelresultaten van de stigmastudie uitgevoerd in 2016-2017. De presentatie is terug te vinden via volgende link <http://www.breach-hiv.be/media/docs/BREACHSympo2017/11Manifestaties-stigma241117.pdf>.

Verslag

Doelgroep

Professionele intermediairs uit de gezondheidssector, zoals huisartsen en huisartsen in opleiding

Setting

Eerstelijnsgezondheidszorg

Wanneer

Continu

Evaluatiecriteria

Zie beheersovereenkomst voor dit resultaatgebied

Indicatoren

- Aantal verspreide informatiematerialen:

16 Brochures PATC (Handleiding voor de arts) verdeeld op het avondseminarie. Een deelnemer aan dit seminarie heeft voor de Hogeschool Gent, Faculteit Mens en Welzijn, 2 PATC-brochures besteld voor de docenten en 10 brochures 'Je laten testen op hiv, is

zorgen voor je gezondheid' voor de studenten.

18 Brochures & posters 'Laat je testen op hiv'

8 Brochures 'HIV is real'

7 Brochures Muungano

17 Brochures 'Hiv beter begrijpen voor een beter leven met hiv'.

- Aantal opleidingen voor huisartsen georganiseerd: 0
- De HAIO- opleiding werd georganiseerd: Nee
- Aantal deelnemers aan het 'Avondseminarie: hiv-zorg en preventie: multidisciplinaire aanpak': 28 deelnemers (6 artsen en 22 niet-artsen)
- Deelnemers BREACH Symposium: 24 deelnemers

1.1.3 R1 OD5 Proactief en op vraag derden bijstaan bij methodiekontwikkeling.

1.1.3.1 Implementatie en disseminatie van preventiemateriaal en preventietools

Status

in uitvoering

Doelstelling

De meest recente brochures en tools worden gebruikt om te informeren over hiv, seksuele gezondheid, de bestaande zorgverleningsdiensten én het verminderen van het hiv-gerelateerd stigma.

Beschrijving

In 2017 werden de preventiematerialen verdeeld tijdens alle activiteiten georganiseerd door de sleutelorganisaties en tijdens outreach activiteiten. In de drie provincies waar we actief zijn, werden vooral mannencondooms verdeeld - in totaal bijna 200.000 stuks. Dit is de eerste keer dat een dergelijk aantal condooms behaald wordt (stijging van 25,7% in vergelijking met 2016). De vrijwilligers gingen in op de vraag van uitbaters van verschillende locaties, ook van sommige specifieke settings die gekend zijn als plaatsen die drukbezocht worden door SAM, onder andere ook door personen die risico op hiv-besmetting lopen.

Meer dan de helft (56,5%) van het totale aantal condooms werden in Antwerpen verdeeld, (70,6 % ervan werden door de vrijwilligers in cafés, kapsalons, winkels en tijdens andere sociaal-culturele evenementen verdeeld). In Oost-Vlaanderen en Vlaams-Brabant werden respectievelijk 38,29 % en 5,19 % van het totale aantal verdeeld.

Vrouwencondooms worden nog steeds minder gevraagd. De analyse door het 'succeed tool' heeft getoond dat vrouwen er minder naar vragen, maar ook dat de vrijwilligers zich soms niet zeker genoeg voelen om dit onderwerp aan te snijden. Ze hebben een opleiding nodig om hun communicatievaardigheden te verbeteren en om het gebruik van het Femidom te demonstreren aan de hand van gepast materiaal. Deze opleiding is voorzien voor het tweede trimester van 2018.

De informatie-instrumenten zoals brochures, flyers en posters over hiv-testen en -preventie werden samen met de condooms op de bezochte plaatsen verdeeld.

Ook brochures en adreskaartjes die hiv-testen in het Helpcenter en bij COZO van Dokters van de Wereld in Antwerpen promoten, werden verdeeld evenals brochures over malariapreventie van de Reiskliniek van het ITG.

Aanvankelijk werd de sensibilisering voor de malariapreventie niet goed begrepen. SAM reageerden vaak met onbegrip omdat ze van mening zijn dat ze geen risico op malaria lopen als ze in Europa leven. Daarom werd de impact van mobiliteit getoond. Vrijwilligers zullen opgeleid worden over de inhoud van de malariabrochure en er zullen infosessies georganiseerd worden voor meer uitleg.

Aanvullende informatie

Doelgroep

SAM Vlaanderen

Setting

Vlaanderen

Wanneer

• Januari - december 2017: informeren en sensibiliseren van de SAM- gemeenschappen in Vlaanderen.

Evaluatiecriteria

Referentie beleidsplan

• II.2.5. Schaalvergroting en samenwerkingsverbanden.

Kwaliteitsverbetering d. m.v. het SUCCEED tool;

• Monitoring sensibiliseringsactiviteiten in de SAM-gemeenschappen.

Indicatoren

Totaal aantal verdeelde informatiematerialen (zie tabel 3):

- Mannencondooms: 199.813
- Femidoms : 1.911
- Brochures 'Laat je op hiv testen': 2.737
- Brochures 'HIV is real': 312
- Brochures 'Hiv beter begrijpen voor een beter leven': 146
- Brochures en adreskaartjes Helpcenter: 1.321

- Flyer malaria: 1.120

1.2 Ontwikkeling van methodieken

1.2.1 R2 OD2 Methodieken wetenschappelijk onderbouwen en ze afstemmen met kadermethodieken die gelden voor bepaalde settings of doelgroepen.

1.2.1.1 Onderzoek naar hiv-stigma en discriminatie in de SAM-gemeenschappen

Status

In uitvoering

Doelstelling

Verminderen hiv-stigma en discriminatie

Beschrijving

De kwalitatieve stigmastudie werd in juli 2017 afgesloten. De datacollectie duurde langer dan gepland (juli 2016). Er waren twee redenen voor deze vertraging:

(1) De informatie over de voorwaarden voor de ethische goedkeuring van de studie door het UZ Gent werd later dan verwacht ontvangen; de indiening ter goedkeuring van het protocol gebeurde op 17/11/2016. De goedkeuring werd uiteindelijk op 19/01/2017 verkregen. Dit probleem van onvoldoende belangstelling voor het onderwerp zou een teken van angst voor het stigma kunnen zijn. Uiteindelijk werden de jonge mannen in Denderleeuw gerekruteerd;

(2) Moeilijkheden bij het rekruteren van deelnemers voor twee focus groep discussies (FGD): onvoldoende volwassen Engelstalige vrouwen in Gent. De FGD gebeurde uiteindelijk met een Franstalige in plaats van een Engelstalige groep.

We verzamelden de nodige data via in totaal 10 FGD's met 76 deelnemers (37 vrouwen en 39 mannen) en 20 diepte-interviews (10 vrouwen en 10 mannen).

De voorlopige resultaten van de kwalitatieve studie tonen dat het hiv-gerelateerde stigma reëel is in SAM-gemeenschappen. De drijvende factor is de angst om besmet te raken, verbonden met angst voor de dood. Het stigma manifesteert zich op verschillende manieren, zoals het isoleren van personen die leven met hiv (PLHIV), roddelen, het nawijzen en zich distantiëren van PLHIV waardoor de getroffen mensen stigma zowel anticiperen als internaliseren. Ze beschermen hun geheim en isoleren zichzelf, door contact met Afrikaanse gemeenschappen te vermijden omdat ze niet willen dat hun hiv-status bekend raakt. De mensen die seropositieve SAM het meest stigmatiseren zijn oudere mannen en vrouwen, mensen die minder geïnformeerd zijn over hiv (al dan niet opgeleid), en nieuwkomers die nog weinig kennis over hiv en seksuele gezondheid hebben.

Op basis van onze studieresultaten wordt duidelijk, dat er op regelmatige basis aan sensibilisatie gedaan moet worden, in samenwerking met hiv-positieve SAM.

De positieve boodschap die verspreid moet worden, is er een van hoop met aandacht voor volgende elementen:

- Hiv is niet langer een dodelijke ziekte, het is eerder een chronische ziekte geworden;
- Een effectieve behandeling is gratis beschikbaar;
- Hiv is stilaan genormaliseerd: PLHIV kunnen een normaal leven leiden en gezonde kinderen op de wereld brengen.

Een deel van de resultaten werd voorgesteld tijdens het BREACH Symposium op 24/11/2017 in Brussel (zie 1.1.2.3).

Aanvullende informatie

De initieel geplande kwantitatieve studie werd afgevoerd omdat het coördineren ervan te veel tijd en dus een extra professionele werkkraft zou vergen gezien de klemtoon van het project op implementatie van preventie in en niet op onderzoek ligt. Om de interventies voor stigmareductie, gepland voor 2018, uit te werken, besloten we de resultaten van de kwalitatieve studie te gebruiken in combinatie met de bestaande evidentie van de literatuurstudie. De interventie voor stigmareductie zal in 2018 ontwikkeld worden op de basis van deze elementen en tegen einde 2018 gefinaliseerd zijn.

Verslag

Doelgroep

SAM-gemeenschappen

Setting

Vlaanderen

Wanneer

- 19/01/2017: ethische goedkeuring voor het studieprotocol in UZ Gent
- Januari - juli 2017: datacollectie;
- Augustus - december 2017: Analyse van de resultaten

Evaluatiecriteria

Zie beheersovereenkomst voor dit resultaatgebied

Indicatoren

- De kwalitatieve gegevens zijn geanalyseerd: de data werden gedeeltelijk geanalyseerd, de analyse zal in 2018 verfijnd worden, de publicatie ervan is voorzien

voor 2018;

- Een feedbackmoment met de SAM-gemeenschappen is georganiseerd: dit is nog niet gebeurd omdat de data nog niet volledig klaar waren. Dit wordt gepland voor 2018 (zie jaarplanning 2018).
- Het kwantitatieve studieprotocol is ingediend: studie werd niet meer doorgevoerd (redenen zie hiervoor)
- Vrijwilligers zijn voldoende opgeleid om data te verzamelen: nee, studie werd niet meer gedaan.
- Het aantal vragenlijsten vastgelegd in het studieprotocol is verzameld: nee, studie werd niet meer uitgevoerd.

1.2.2 R2 OD3 In samenwerking met diverse relevante betrokkenen, methodieken, met inbegrip van ondersteuningsmiddelen en een implementatieplan, uitwerken, aanpassen en vernieuwen.

1.3 Ondersteuning van de implementatie van methodieken met inbegrip van deskundigheidsbevordering

1.3.1 R4 OD1 Ondersteunen van de uitvoering van methodieken door het opleiden van intermediairs en/of logo's.

1.3.1.1 Adviseren van Aids Referentie Centra (ARC) over cultuursensitieve zorg

Status

In uitvoering

Doelstelling

Adviseren van ARC's en hiv-organisaties op vlak van cultuurspecifieke kwesties omtrent SAM die leven met hiv

Beschrijving

De cultuursensitieve psychosociale begeleiding van SAM-patiënten (consultaties/ counseling) verschilt naargelang de psychosociale en gezondheidsproblemen die zich voordoen en de mate waarin de patiënten erin slagen hun serostatus te aanvaarden. Vooral op vlak van het aanvaarden van seropositiviteit kan cultuursensitieve zorg waardevol voor de patiënt blijken, ook al kan de meervoudige, vaak socio-economische en juridische problematiek niet altijd direct opgelost worden. Samenwerken met de sociaal verpleegkundigen van de ARC's is dan ook essentieel om oplossingen te kunnen aanbieden.

Een medewerker van het HIV-SAM Project nam regelmatig aan het maandelijks multidisciplinair overleg van het ARC Antwerpen deel. Naast de reguliere verzoeken van de sociaal verpleegkundigen van het ITG over cultuurspecifieke zaken waar zij zich minder thuis in voelen en de SAM-patiënten die zij naar ons doorsturen, waren er in 2017 nog enkele andere gevallen, waar cultuur gerelateerd advies werd verleend:

- taalproblemen bij een patiënt afkomstig van Eritrea en een Somalische patiënt (ARC ITG),
- drie gevallen van personen die op zoek waren naar een patiëntengroep (ARC ITG),
- een MSM-patiënt van Afrikaanse origine die een counselor van Afrikaanse origine wou consulteren (Sensoa).
- een specifiek casus werd in samenwerking met de sociaal verpleegkundigen van het ARC (ITG) begeleid, met name een patiënt van Afrikaanse origine zonder wettelijke verblijfvergunning die alvast in 2016 naar het gesloten centrum van Merksplas werd gebracht (ARC ITG). Deze begeleiding werd in 2017 voortgezet.

De casussen tonen aan hoe belangrijk de samenwerking met ARC's en andere hiv-organisaties is om ervaring en expertise uit te wisselen. Enkel op deze manier kunnen de bijzonder kwetsbare patiënten steun op maat bekomen.

In 2017 hebben we dankzij onze website telefoonoproepen en e-mails gekregen van individuele patiënten van Afrikaanse, Arabische en Turkse origine die ons project online ontdekt hadden. De vragen hielden verband met ondetecteerbare virale lading en hiv-post exposure dilemma's en het delen van je medicatie met iemand die geen toegang had omwille van administratieve barrières. Dit toont ons hoe onze website gebruikt wordt door sommige patiënten. Anderzijds nodigen deze voorbeelden ons uit om de sociale media te gebruiken om een breder, anoniemer publiek te bereiken dat nood aan informatie heeft over hiv en seksuele gezondheid in het algemeen.

Doelgroep

Hiv-gespecialiseerde hulpverleners

Setting

Vlaanderen

Wanneer

Januari 2017-december 2017

Evaluatiecriteria

Monitoring van de hulpvraag en de adviezen

Indicatoren

Regelmatig overleg en advies op vraag

1.3.1.2 Positieve preventie: "Samen vooruit 2.0" ("Together We Understand 2.0")

Status

In uitvoering

Doelstelling

Op een participatieve manier informatiemateriaal voor hiv positieve Afrikanen ontwikkelen

Beschrijving

Het project 'Samen vooruit 2.0' ('Together we understand 2.0') werd opgestart in 2015 in samenwerking met I-propeller/Oksigen lab. Het werd succesvol beëindigd in 2016, dankzij de goede medewerking en betrokkenheid van 15 leden van de Muungano lotgenotengroep. Dit initiatief heeft Muungano duidelijk versterkt, door het creëren van een communicatiemiddel (een brochure) dat cultuursensitieve informatie en advies biedt aan migranten die recent een hiv-diagnose hebben gekregen. De brochure 'Hiv beter begrijpen voor een beter leven met hiv' overschrijdt taalproblemen en culturele barrières en richt zich op het communiceren rond verschillende problemen die gerelateerd zijn aan leven met hiv. Co-creatie methodieken zorgen voor een participatieve aanpak waarbij de gebruikte taal en de visualisering volledig aangepast zijn aan de doelgroep van hiv-positieve migranten. De brochure werd naar tien talen vertaald. Leden van de lotgenotengroep hebben zich geëngageerd om deze brochures in de ARC's te verspreiden.

Aanvullende informatie

Aan deze brochure werkten ook dokters en verpleegkundigen van het ARC van het ITG mee en onder begeleiding van het HIV-SAM Project, I-propeller en 'Clarice Illustraties' werd de definitieve brochure 'Hiv beter begrijpen voor een beter leven met hiv' in december 2016 gefinaliseerd.

De brochure werd in februari 2017 gelanceerd waarbij drie vertegenwoordigers van de oorspronkelijke 19 co-creators tijdens een officiële plechtigheid een visuele presentatie gemaakt hebben van het ontwikkelingsproces. Na de voorstelling van de brochure in het Nederlands, Frans en Engels ontving elke deelnemer een participatiecertificaat. In april 2017 werd de brochure vertaald naar zeven andere talen die in de migrantengemeenschappen in België gesproken worden: Arabisch, Lingala, Portugees, Spaans, Swahili, Kinyarwanda/Kirundi en Somalisch. In de loop van 2017 waren leden van de vzw Muungano actief betrokken bij het verspreiden van de brochure in de verschillende ARC's, bij hiv-steunorganisaties, hun huisartsen, ziekenhuizen, asielcentra, in hun gemeenschappen en hun sociale netwerken.

Tijdens het BREACH Symposium van 24 november 2017, bemanden drie vrijwilligers, met behulp van I-propeller een infostand: 'Hoe leven met hiv...'. Ze maakten van de gelegenheid gebruik om brochures te verspreiden en aan de bezoekers uit te leggen hoe de brochure door de patiënten zelf gemaakt werd.

De afgedrukte brochures kunnen worden besteld bij het HIV-SAM Project, de elektronische versie kan in 10 talen worden gedownload op <http://Together-we-understand.oksigenlab.eu>

Verslag

Doelgroep

Primaire doelgroep: Afrikaanse migranten die met hiv leven en hun gemeenschappen

Secondaire doelgroep: dokters gespecialiseerd in hiv, verpleegkundigen en andere professionelen om hiv in een cultureel aangepaste manier uit te leggen.

Setting

Vlaanderen

Wanneer

- Januari – december 2017

Evaluatiecriteria

Feedback van de gebruikers

Indicatoren

Het aantal verdeelde brochures

1.3.1.3 Positieve preventie: Faciliteren patiëntengroepen voor SAM die leven met hiv

Status

In uitvoering

Doelstelling

- Ondersteunen van de lotgenotengroep Muungano door toezicht te houden op de lopende activiteiten en – waar nodig – op te leiden en te coachen.
- Versterken van de vaardigheden van de leiders en andere leden zodat de groep autonomer en duurzamer wordt en blijft.

Beschrijving

Muungano heeft in 2017 aanzienlijke vooruitgang geboekt als semiautonome groep van Afrikaanse migranten die met hiv leven en dit ondanks de grote barrières waarmee leden van de groep geconfronteerd worden zoals hiv-gerelateerd stigma, socio-economische kwetsbaarheid en/of juridische problemen. Het HIV-SAM Project blijft de patiëntengroep en zijn activiteiten steunen. Het project heeft ook een rol gespeeld bij het rekruteren van nieuwe patiënten in samenwerking met de hiv-kliniek van het ITG en Sensoa. We moedigen de patiënten aan om assertiever en pro-actiever te zijn bij het zoeken naar oplossingen in geval van socioculturele en administratieve barrières. Dit bevordert hun zelfredzaamheid. Net zoals vorig jaar hebben we de maandelijkse vergaderingen van de groep gemonitord en geholpen bij de organisatie van het jaarlijkse weekend aan de Belgische kust met Sensoa Positief. In 2017 lag de nadruk op het ondersteunen van de groep om zijn waaier aan activiteiten te vergroten, het organiseren van activiteiten die maken dat leden zich nuttig voelen en die wat inkomsten voor de groep kunnen genereren. We hebben de groep ook geholpen bij het uitnodigen van gastsprekers voor het benadrukken van de efficiëntie van

hiv-behandelingen. De leden vonden bijvoorbeeld een uiteenzetting in juni met als thema 'U=U' (Undetectable/ondetecteerbaar = Uncontagious/ niet besmettelijk) zeer interessant.

Zeven nieuwe leden sloten zich aan bij de groep en brachten een nieuwe dynamiek en energie mee, wat naast de groei van de groep ook positieve effecten heeft voor het groepsgevoel.

In oktober en december hebben we twee informele enquêtes georganiseerd, een over de 'zelfgerapporteerde voordelen en effecten van een patiëntengroep' en een andere over 'het leven met barrières op vlak van welzijn en kwalitatief leven'. Er werden verschillende psychosociale en gezondheidsvoordelen vermeld met nadruk op zelfmanagement van hiv waaronder als meest belangrijke onderwerpen: het aanvaarden van hiv als een chronische ziekte, bredere kennis van de ziekte, therapietrouw, het bespreken van de neveneffecten met de huisarts en sociale steun. Daarnaast vonden enkelen ook nog de mogelijkheid om hun hiv-status te bespreken met belangrijke personen in hun leven een belangrijk resultaat.

Aanvullende informatie

De volgende punten zijn mijlpalen van de groepsactiviteiten in 2017:

Plannen en rapporteren

Een planning werd opgemaakt en voorgelegd aan het HIV-SAM Project in januari 2017 en op het eind van het jaar. De kwaliteit van de documenten is nog voor verbetering vatbaar wat op de nood aan verdere opleidingen coaching wijst.

Netwerking en leren

De secretaris van Muungano heeft op 29 maart een persconferentie bijgewoond in het Observatoire du sida et de sexualité, Université Saint-Louis in Brussel. De titel van het congres was: 'La sérophobie en actes : analyse des signalements pour discrimination liée au VIH/SIDA déposées chez UNIA (2003-2014) – résumé d'enquête'. Dit was zeer belangrijk voor de deelnemer die inzichten kon verwerven over waar en hoe PLHIV gevallen van discriminatie gerapporteerd kunnen worden bij de bevoegde instanties. Hij heeft zijn kennis met de rest van de groep gedeeld tijdens de maandelijkse bijeenkomst. Dit kan als een belangrijke én concrete bijdrage aan het empowerment proces van de groep beschouwd worden.

Op 24 november hebben twee leden het BREACH Symposium in Brussel bijgewoond waar ze de gelegenheid hadden om hun brochure 'Hiv begrijpen om er goed mee te kunnen leven' te promoten (zie 1.3.1.4). Dankzij het partneriaat met I-propeller, kreeg Muungano de kans om een poster met de titel 'Hoe met hiv leven?....Vraag het aan de patiënt' te promoten. Deze poster maakte Muungano gekend bij de hiv-experten in België als groep van hiv-patiënten met Afrikaanse origine.

Diner voor fondswerving en zichtbaarheid

De groep heeft zijn jaarlijks diner voor fondswerving in juni op een geslaagde wijze

georganiseerd en zo de organisatie meer zichtbaar gemaakt en fondsen ingezameld. De gasten waren voornamelijk professionelen, familieleden en vrienden van de leden van Muungano. De uitdaging voor de leden is om toekomstige diners open te trekken naar een breder publiek om er zo een instrument van te maken dat hiv normaliseert en het hiv-gerelateerd stigma bestrijdt.

Computeropleiding

Vier leden hebben in 2017 de computeropleiding gevolgd. Ze kregen een opleiding over hoe een computer en een smartphone te gebruiken voor administratieve doeleinden zoals bankieren, het maken van afspraken enzovoort.

Lidmaatschap nationale Positieve Raad

De voorzitter van Muungano is in 2017 gestopt als lid van de nationale Positieve Raad, maar een ander lid van de groep zal dit over nemen. Vanuit een beleidsperspectief is dit orgaan zeer belangrijk voor de emancipatie van PLHIV in België.

Maandelijksse bijeenkomsten, uitwisseling lotgenotendag en -weekend met Sensoa

De patiëntengroep heeft 13 succesvolle bijeenkomsten georganiseerd in 2017. Deze gingen onder andere over sociale, administratieve en thematische aspecten (zie tabel 7). Van 6 tot 8 oktober namen 22 leden deel aan het jaarlijkse lotgenotenweekend aan de Belgische kust, ook georganiseerd door Sensoa.

Verspreiding van de communicatie tool 'hiv begrijpen voor en beter leven met hiv'
Zie 1.3.1.4 Samen vooruit 2.0.

Vrijwilligerswerk

Vier leden van Muungano zijn actieve vrijwilligers van het HIV-SAM Project. Ze zijn betrokken bij preventieactiviteiten van het project zoals de verdeling van condooms op verschillende locaties in de Afrikaanse gemeenschappen in Vlaanderen, vooral in Antwerpen, Gent en Leuven en drie van hen geven soms getuigenissen over de voordelen van het kennen van je hiv-status. Zo inspireren ze mensen om een hiv-test in een vroeg stadium te nemen.

Schrijven van een projectvoorstel

Onder begeleiding van het HIV-SAM Project heeft de Muungano groep een projectvoorstel geschreven en ingediend bij de 'ViiV Positive Action Europe Grant Application'. Het voorstel had als titel 'Het bevorderen van hiv-testen en managementvaardigheden bij Afrikaanse migranten in Vlaanderen die met hiv leven op basis van een cellulaire aanpak'. Het doel is in eerste plaats om de capaciteiten van hiv-positieve sub-Saharaans-Afrikaanse migranten van de promotie van tijdig

hiv-testen te versterken en de gezondheid en het welzijn van de Afrikaanse migranten die met hiv leven te verbeteren. Dit zou moeten bereikt worden door correcte informatie en opleidingen over hiv te verstrekken om niet enkel de kennis en de vaardigheden te verhogen, maar tegelijkertijd ook het hiv-gerelateerde stigma in Afrikaanse gemeenschappen te verminderen. Daarnaast beoogt het projectvoorstel ook doelstellingen op structureel vlak: culturele en sociale activiteiten ontwikkelen waardoor werkeloze of oudere leden zich nuttig in de maatschappij kunnen voelen en ze wat extra steun hebben bij het voorzien in hun levensonderhoud.

Verslag

Doelgroep

Patiëntengroep Muungano

Setting

Vlaanderen

Wanneer

- Januari - december 2017: Doorlopende activiteiten van Muungano vzw (zie tabel nr. 7)
- 24 juni: Fondsenwervend diner
- 6-8 oktober 2017: Jaarlijks lotgenotenweekend, in samenwerking met Sensoa

Evaluatiecriteria

Zie beheersovereenkomst voor dit resultaatgebied

- Alle activiteiten werden gesuperviseerd en opgevolgd door het HIV-SAM Project
- Na elke activiteit werd feedback gegeven, vooral over het belang van deze activiteiten en mogelijke punten voor verbetering

Indicatoren

- 13 Muungano bijeenkomsten met een gemiddelde opkomst van 9 deelnemers per vergadering (zie tabel 7).
- 1 lotgenotenweekend met Sensoa (6-8/10) met 20 deelnemers.
- De brochure: 'Hiv begrijpen om er beter mee te kunnen leven', werd gefinaliseerd, vertaald naar 10 talen en verdeeld bij de verschillende ARC's, hiv-organisaties, huisdokters en individuele sociale netwerken.
- 1 diner voor fondswerving.
- 2 leervergaderingen/ conferenties met het netwerk.

1.3.1.4. Individuele patiëntenconsultatie

Status

In uitvoering

Doelstelling

Seropositieve Afrikanen op een cultuursensitieve manier ondersteunen

Beschrijving

Cultuursensitieve counseling voor SAM gebeurt door een counselor van Afrikaanse achtergrond met onder andere nieuwe begeleidingen (intake en opvolging), het opvolgen van bestaande begeleidingen, het geven van een indicatie en doorverwijzing naar de patiëntengroepen. In 2017 verzorgde het HIV-SAM Project 171 dergelijke consulten. Meestal worden personen voor nieuwe begeleidingen naar ons doorverwezen door het ARC van het ITG en Sensoa. De meeste patiënten consulteren ons voor een multi-problematiek: psychologische of psychiatrische problemen verbonden aan hiv/aids tegen een achtergrond van sociale problematiek, financiële problemen, relatie en familie gerelateerde problemen, seksuele oriëntatie (homo-/biseksualiteit), het zoeken naar een partner, zelfisolatie, het zoeken naar een plaats om over hiv te kunnen praten (patiëntengroep), en migratie gerelateerde problemen zoals angst voor een mogelijk negatief antwoord op een asielaanvraag of een negatief antwoord op een regularisatieprocedure (zie tabel 8).

Verslag

Doelgroep

Patiëntengroep Muungano

Setting

Vlaanderen

Wanneer

Januari – december 2017

Evaluatiecriteria

Zie beheersovereenkomst voor dit resultaatgebied

Indicatoren

Patiënten zijn tevreden van de consultaties.

1.3.1.5 Cultuursensitieve workshops 'omgaan met een hiv-diagnose' voor SAM die leven met hiv

Status

in uitvoering

Doelstelling

De doelstelling van deze interventie voor SAM die recent de diagnose van hiv kregen is hun 'coping'-vaardigheden te verbeteren en hun zelfmanagement capaciteiten te verhogen.

Beschrijving

In 2017 hebben we de cultuursensitieve workshop, 'Omgaan met een hiv-diagnose' voor hiv-patiënten van sub-Saharaans-Afrikaanse origine effectief geïmplementeerd.

Oorspronkelijk was de doelgroep voor deze workshop enkel de recent gediagnosticeerde hiv-patiënt. Maar de piloot workshop heeft ons geleerd dat een groot aantal hiv-patiënten van sub-Saharaans-Afrikaanse origine die al langer met de infectie leven nog steeds nood aan emotionele steun hebben, vooral op gebied van het emotioneel verwerken van de diagnose, hiv 'disclosure' (bekendmaken van hun hiv-status) en andere aspecten van zelfmanagement. Daarom hebben we in 2017 ons doelpubliek uitgebreid zodat ook patiënten die langer dan drie jaar met hiv leven in aanmerking komen voor de workshop afhankelijk van hun individuele behoefte.

In 2017 werden twee workshops met succes georganiseerd, een in juni en een november. Elke workshop bestond uit vier sessies van telkens één halve dag, gespreid over vier weekends.

De belangrijkste thema's van de vier sessies waren de volgende:

- Eerste weekend: Omgaan met de psychologische aspecten van het hiv-positief zijn met het oog op het verbeteren van de coping skills;
- Tweede weekend: Aanvaarden van de hiv-diagnose om de deelnemers in staat te stellen adequaat gebruik te maken van de bestaande hiv-zorgverleningsdiensten;
- Derde weekend: Goed leven met hiv met het oog op het promoten van gezondheidsbevorderend gedrag bij de deelnemers zoals blijven gebruik maken van de gezondheidszorg;
- Vierde weekend: Het aanpakken van praktische problemen en je rechten in het dagdagelijks leven als een persoon die met hiv leeft (PLHIV) om de deelnemers te helpen weerbaarder te worden en de nodige vaardigheden te ontwikkelen om hiv in hun dagelijks leven te integreren.

Aanvullende informatie

De vier sessies van beide workshops duurden elk vier uur met een lunchpauze. We pasten ervaringsgerichte, participatieve, interactieve, evocatieve en leer-bevorderende methodieken toe om de patiënten zoveel mogelijk te betrekken. De workshop omvat onder andere minicolleges, maakt gebruik van audio en visuele hulpmiddelen, de methodiek van vragen en antwoorden voor het verstrekken van informatie; groepsdiscussies, brainstormen, werken in duo's, persoonlijke reflecties en creatieve technieken om nieuwe ideeën te genereren en tot introspectie te komen; rollenspelen en expressief schrijven om het positief denken te stimuleren en sociale interactie uit te lokken; de deelnemers kregen ook huiswerk mee zodat ze de nieuwe informatie en vaardigheden verworven tijdens de workshop konden gebruiken.

Aan de workshop van juni namen 9 mensen (vijf vrouwen en vier mannen) deel, allen tussen de 30 en 65 jaar en Franssprekend. De rekrutering hiervoor werd in april begonnen.

Sommige kandidaten werden naar ons doorverwezen door de sociale verpleegkundigen van het ARC van ITG, anderen door Sensoa Positief, nog anderen door rechtstreeks contact met het HIV-SAM Project of aangebracht door een vriend die aan de piloot workshop had deelgenomen. De intakegesprekken bestonden uit twee sessies met een professionele medewerker van het HIV-SAM Project waarbij deze een band met de deelnemers opbouwde door te luisteren naar hun verhalen, te antwoorden op hun vragen en hun zorgen en angsten aan te pakken. Na de tweede vergadering, vulde elke deelnemer een inschrijvingsformulier in met vermelding van de basis demografische gegevens. Hij of zij ondertekende een inschrijvingsformulier bij wijze van engagement en vrijwillige toestemming om deel te nemen aan de workshop. Twaalf personen waren gerekruteerd, maar op het laatste moment haakten drie personen af. De sessies van deze workshop gingen door op 3, 10, 17 en 24 juni. Een persoon die met hiv leeft, werd opgeleid tijdens de workshop als co-facilitator.

Aan de workshop in november namen 7 Engelsprekende personen deel (drie vrouwen en vier mannen) tussen de 37 en de 55 jaar. De rekrutering hiervoor startte in juni met gebruikmaking van hetzelfde rekruteringsproces als voor de vorige workshop. Negen kandidaten hadden toegezegd maar 2 ervan trokken zich terug omwille van hun beperkte kennis van het Engels. De vier sessies vonden plaats in de weekends van 4, 11, 18 en 25 november. Met het oog op de toekomstige wetenschappelijke evaluatiestudie van de workshop en zijn effecten op coping, zelfmanagement en levenskwaliteit, hebben we drie kwantitatieve schalen getest om psychosociale gegevens als baseline data naast de sociaal-demografische gegevens te verzamelen. De gestandaardiseerde vragenlijsten die we gebruikten hebben, mét uitdrukkelijke toestemming van de deelnemers, zijn: de korte COPE¹ om hun coping skills te evalueren; de EQ5D 3L² om hun levenskwaliteit te evalueren en de PAM³ vragenlijst om hun zelfmanagement-vaardigheden te beoordelen. Het was de bedoeling om te testen in welke mate deze vragenlijsten begrijpelijk en relevant voor de doelgroep waren, vooral met het oog op eventuele aanpassingen en correcties in het taalgebruik. Net zoals voor de workshop van juni werd een persoon die met hiv leeft opgeleid als co-facilitator.

Evaluatie van de workshops

Elke workshop sessie werd afgesloten met een tussentijdse evaluatie, de laatste sessie met een algemene evaluatie. De onderwerpen die geëvalueerd werden, waren:

¹ C. S Carver, You want to measure coping but your protocol's too long: Consider the Brief COPE. International Journal of Behavioral Medicine, 1997, 4, 92-100.

² Euroqol, EQ-5D-3L User Guide, Basic information on how to use the EQ-5D-3L instrument, Version 5.1, 2015. available through https://euroqol.org/wp-content/uploads/2016/09/EQ-5D-3L_UserGuide_2015.pdf.

³ J.H. Hibbard et al., Development van de Patient Activation Measure (PAM): conceptualizing and measuring activation in patients and consumers. Heal Serv Res, 39 (4 Pt 1), 2004, 1005–1026.

- de zelf-ervaren voordelen op vlak van emotionele verwerking,
- kennis van hiv, stappen naar 'disclosure',
- de weerbaarheid om de dagelijkse uitdagingen van het leven als PLHIV aan te gaan. Constructieve suggesties werden gegeven voor verbetering van de volgende workshop.

Na de workshop in juni, heeft ons team gebrainstormd over de wetenschappelijke evaluatiestudie over de resultaten van de workshop en een ontwerpschets voor de studie ontwikkeld.

Op basis van onze ervaring verworven tijdens deze workshops hebben we een overlegvergadering georganiseerd met onze collega's van Sensoa die net hun piloot workshop 'Go Positive' achter de rug hadden. Dit is een interventie voor MSM die met hiv leven, met bijzondere aandacht voor 'disclosure' en seksuele gezondheid, onder andere het verminderen van seksueel risicogedrag. De workshop werd met input van het HIV-SAM Project ontwikkeld. Tijdens het overleg deelden we de lessen geleerd door onze ervaringen, identificeerden we uitdagingen en ontwikkelden we strategieën om onze krachten te bundelen en beide workshops samen te promoten. Er werd met Sensoa afgesproken om een promotiepakket te ontwikkelen bestaande uit een concept nota over elke workshop en promotievideo's (feedback over de relevantie door vorige deelnemers) die we zullen gebruiken om de rationale van de workshops uit te leggen bij de ARC's. Het jaarplan 2018 beschrijft in detail de doelstelling en strategie van de samenwerking omtrent de promotie van de workshops in de ARC's zowel voor hiv-positieve personen van Afrikaanse origine als voor MSM.

Doelgroep

SAM die met hiv leven, met extra aandacht voor deze met een recente hiv-positieve diagnose.

Setting

Vlaanderen

Wanneer

- Januari – februari 2017: Promotie van de workshop bij het ARC van het ITG en andere hiv-ondersteunende organisaties in Vlaanderen en de sociale netwerken van de deelnemers aan de pilootworkshop.
- Maart-Mei 2017: Rekrutering van deelnemers voor de Franstalige workshop.
- Juni (3/10/17/24 juni): Workshop met 9 Franstalige deelnemers en een co-facilitator in opleiding.
- Juni: Ontwikkeling van een ontwerpvoorstel voor een evaluatiestudie over de resultaten van de workshop om het zelfmanagement en de levenskwaliteit te verbeteren van SAM die met hiv leven.
- Augustus - september: Rekrutering van deelnemers voor de Engelstalige groep.

- November (4/11/18/25 november): Workshop voor 7 Engelstalige deelnemers met een co-facilitator in opleiding.
- December: Uitwisselingsvergadering met Sensoa en brainstorming over een gezamenlijke strategie voor onze workshops in de vier ARC's in Vlaanderen.

Evaluatiecriteria

Zie beheersovereenkomst voor dit resultaatgebied

Persoonlijke evaluatie van elke deelnemer na elke sessie en een procesevaluatie op het einde van de workshop.

Indicatoren

- 16 deelnemers namen deel aan de twee workshops (een Franstalige en een Engelstalige groep).
- Twee workshops werden georganiseerd (3/10/17/24 juni en 4/11/18/25 november)
- Twee PLHIV werden opgeleid tot co-facilitators.
- Een ontwerpvoorstel voor een wetenschappelijke evaluatiestudie van de workshops werd geschreven.
- Een uitwisselingsvergadering met Sensoa en brainstorming over planning werd gehouden over een gezamenlijke strategie voor onze workshops in de vier ARC's in Vlaanderen.

1.3.1.4 Samenwerking met en participatie van stakeholders rond stigmareductie, promotie van de seksuele gezondheid en primaire preventie

Status

in uitvoering

Doelstelling

Aanwezigheid op het terrein verhogen door samenwerking met uiteenlopende groepen van stakeholders uit de gemeenschappen, die vrijwillig aan het preventiewerk meewerken:

- de 'sleutelorganisaties',
- de hiv-preventienetwerken in Antwerpen en Oost-Vlaanderen,
- een fluctuerende groep individuele vrijwilligers, die zich in verschillende mate voor hiv-preventie willen en kunnen engageren.

Beschrijving

Het HIV-SAM Project werkt sinds 2012 samen met drie soorten stakeholders voor het promoten van seksuele gezondheid en preventie van hiv/soa in de provincies Antwerpen, Oost-Vlaanderen en Vlaams-Brabant. Deze intermediairs bestaan uit de sleutelorganisaties, individuele vrijwilligers en SAM-netwerken.

Drie van de acht sleutelorganisaties actief in 2012, zijn in 2016 gestopt met hun

preventiewerk door problemen met het leiderschap of gebrek aan opvolging. Volgende sleutelorganisaties bleven actief in 2017: 'Bilenge vzw' (provincie Antwerpen), Basibomoko, Edo Association en Soedanese Gemeenschap (provincie Oost-Vlaanderen en Misgana (provincie Vlaams-Brabant). De leider van Basibomoko die gewoonlijk erg actief is, bleek minder beschikbaar in 2017 terwijl de leider van Misgana met gezondheidsproblemen kampte.

Zeven vrijwilligers, allen actief in Antwerpen, voerden outreach activiteiten uit waarbij ze SAM bewust informeerden over hiv-/ soa-preventie en de voordelen van een hiv-test door de mensen individueel aan te spreken of door hen informatiebrochures te overhandigen. Een van de meest actieve vrijwilligers verminderde zijn activiteiten en is uiteindelijk volledig gestopt: hij was minder beschikbaar door een nieuwe betrekking maar kende ook een dalende motivatie.

Twee leden van het netwerk in Antwerpen organiseerden zelfstandig twee activiteiten waarbij hiv-testen werden aangeboden. Alle vrijwilligers samen boden in totaal 871 activiteiten aan in de drie provincies met 496 (57%), 312 (36%) en 47 (5,4%) in respectievelijk Antwerpen, Oost-Vlaanderen en Vlaams-Brabant. Er waren minder activiteiten in vergelijking met 2016 omwille van bovenvermelde redenen (zie figuur 1 en tabel 1).

De sleutelorganisaties en individuele vrijwilligers realiseerden in totaal respectievelijk 440 activiteiten (50,5%) en 333 activiteiten (38,2%). Deze activiteiten bestaande uit het bezoeken van cafés, kapsalons, winkels om mensen bewust te maken en condooms, brochures, flyers en posters te verdelen, waren de meest favoriete activiteiten voor alle vrijwilligers, goed voor 87,8 % voor het totaal van de activiteiten.

Aanvullende informatie

Zoals we tijdens het proces van 'kwaliteitsverbetering' aan de hand van het 'succeed' tool (zie 1.5.1.2) hebben kunnen constateren, is er behoefte om de motivatie van vrijwilligers te stimuleren door te werken aan geïdentificeerde prioriteiten.

De outreach activiteiten werden uitgebreid naar plaatsen in steden die vroeger niet bezocht werden. Dit hielp om de lijst van meest bezochte plaatsen door onze doelgroep aan te passen en hun behoeften inzake condoomgebruik te achterhalen. Infosessies werden het minst frequent georganiseerd door onze vrijwilligers, vooral omdat dit een redelijke investering qua tijd vergt en het soms niet lukt om de nodige mensen bij elkaar te krijgen. Daarom werd overgeschakeld naar een nieuwe strategie. Twee vrijwilligers zijn begonnen om de aanvaardbaarheid en haalbaarheid van home party's te onderzoeken voor het promoten van seksuele gezondheid en hiv-testen. De eerste ervaringen waren zeer bemoedigend. We zullen de vrijwilligers stimuleren om verder in deze richting te werken.

Doelgroep

Groepen van stakeholders uit de gemeenschappen

Setting

Vlaanderen

Wanneer

Januari - december 2017: informeren en sensibiliseren van de SAM-gemeenschappen in Vlaanderen

Evaluatiecriteria

Monitoring en rapporteren

Indicatoren

Activiteiten georganiseerd door sleutelorganisaties

- SO Bilenge: Infosessie (2), Festivals (11), Info stand (3), Outreach (116)
- Basibomoko: infosessie (1), Festivals (2), Info stand (9), Outreach (33)
- Edo Association: Infosessie (1), Festival (17), Outreach (110)
- Soedanese gemeenschap: Infostand (12), Outreach (75)

Activiteiten georganiseerd door de individuele vrijwilligers

- Infosessies (7)
- Info standen (10)
- Grote evenementen (9)
- Outreach activiteiten (303)

1.3.1.5 Sensibiliseren huisartsen rond proactief hiv-testen en counselen

Status

In uitvoering

Doelstelling

PATC voor hoog-risicogroepen verbeteren

Beschrijving

De hiv-prevalentie in de SAM-populatie is hoog, gelijkaardig aan proporties in de bevolking van regio's met een grote hiv-epidemie in sub-Saharaans-Afrika. Volgens de resultaten van het Together project⁴ is de hiv-prevalentie bij SAM in Antwerpen 4,8% (5,9% bij vrouwen en

⁴ Loos, J., Nöstlinger, Ch., Vuylsteke, B., Deblonde, J., Ndungu, M., Kint, I., Manirankunda, L., Reyniers, T., Adobea, D., Laga, M., Colebunders, R. 2017. First HIV prevalence estimates for a representative sample of sub-Saharan African migrants in a European city. Results of a community-based, cross-sectional study in Antwerp, Belgium. PLoS ONE. 12(4):e0174677

4,2% bij mannen). Dit toont het belang van gender-sensitieve preventiestrategieën aan. Volgens het WIV⁵-rapport van 2016 werd 41% van SAM die in België leven laat gediagnosticeerd voor hun hiv-infectie (<350CD4/μl). Deze ratio blijft hoog, alhoewel het verbeterd is in vergelijking met de 51% late diagnoses in 2011. De Hermetic studie (2016) die een mathematisch model gebruikt, toonde een hoog aantal niet-gediagnosticeerde SAM, vooral in het Antwerpse. Al deze factoren vergen het promoten van Provider-initiated HIV Testing and Counseling' (PITC)- strategie in eerstelijnsgezondheidszorgdiensten, meer specifiek bij huisartsen, om de hiv-infectie in een vroeg stadium vast te stellen bij patiënten met een indicatorziekte of patiënten die asymptomatisch zijn voor de hiv-infectie. Het HIV-SAM Project heeft dit al in de eerste meerjarige beheersovereenkomst (beleidsplan 2012-2016) geprioriteerd, onder andere door het ontwikkelen en verspreiden van de handleiding 'Proactief hiv testen en counselen van sub-Saharaanse-Afrikaanse migranten in Vlaanderen' bij de huisarts.

Overeenkomst het nationaal hiv-plan, Actie 40, promoot het HIV-SAM Project een cultureel aangepaste PITC-strategie voor SAM bij huisartsen en Huisartsen in Opleiding (HAIO). De voorgestelde opleiding bevat de PITC-richtlijnen (pre-testinformatie, barrières voor hiv-testen en communicatie, indicatorziektes, video's die de goede en de verkeerde manieren van pre-test en post-test counseling tonen en het meedelen van de resultaten). Dit aanbod staat gepost op de website van Domus Medica:

<http://www.domusmedica.be/documentatie/archief/nieuws/4958-meer-hiv-testen-voor-afrikaanse-patienten.html>'. Dit aanbod wordt ook elk jaar opgenomen in het HAIO-opleidingsprogramma.

In 2017 bezochten 10 personen de PITC-pagina gepost op de website van Domus Medica. Er werd geen opleiding aangevraagd door een LOK-groep of voor HAIO's. In het kader van het Europese onderzoeksproject Hermetic, met het doel PITC bij Vlaamse huisartsen te promoten om het aantal hiv-testen bij de populaties met niet-gediagnosticeerde-hiv te verhogen, werden tijdens vormingen 35 PITC-brochures verdeeld. In het kader van het onderzoeksproject Hermetic, dat met externe Europese onderzoeksmiddelen gefinancierd werd, werd in 2017 een grootschalige vorming van huisartsen in Vlaanderen doorgevoerd om PITC te bevorderen.

Doelgroep

Huisartsen en huisartsen in opleiding

Setting

Vlaanderen Wanneer

⁵ Wetenschappelijk Instituut voor de volksgezondheid (2017). Epidemiologie van aids en hiv infectie in België. <https://epidemiologie.wiv-isp.be/ID/reports/Epidemiologie%20van%20AIDS%20en%20HIV-infecties%20in%20Belgie.%20Jaarrapport%202016l.pdf>

Januari- december 2017: afhankelijk van de interesse van de huisartsengroepen.

Evaluatiecriteria

Referentie beleidsplan

Indicatoren

Aantal verspreide handleidingen;

- Aantal opleidingen voor huisartsen georganiseerd: 0

1.4 Uitvoering van methodieken

1.4.1 Opzetten en bevorderen van samenwerking met relevante actoren

1.4.1.1 Samenwerking met Breach

Status

In uitvoering

Doelstelling

Naast het opzetten van samenwerkingsverbanden met de SAM-gemeenschappen (via de stakeholders,

zoals sleutelorganisaties en preventienetwerken, zie RG3 3.1.), met de professionele intermediairs uit de gezondheidssector (zie RG3 2.2.1 en 2.2.2.) en uit de hiv-sector (zie RG3 1.2.) versterkt het HIV- SAM Project voortdurend zijn samenwerking met andere organisaties en netwerken, die op vlak van seksuele gezondheid in Vlaanderen, op nationaal en internationaal vlak actief zijn. De voornaamste worden hierna vermeld.

Beschrijving

Het HIV-SAM Project neemt regelmatig deel aan de vergaderingen van de 'BREACH-werkgroep Volksgezondheid'. Deze groep bestaat uit experts van het hiv-preventieveld, voornamelijk niet-gouvernementele organisaties uit heel België en klinici met interesse voor de volksgezondheidsaspecten van hiv. Het verstrekt advies, zowel aan de Belgische hiv-cohorte zelf (BREACH) alsook omtrent beleidsvragen rond hiv en biedt een forum voor uitwisseling van informatie en discussie. In 2017 kwam deze groep maar één keer samen (op 13/06/2017). Bij deze vergadering stond informatie-uitwisseling omtrent volgende onderwerpen centraal: hiv-testen (met klemtoon op outreach testen), hiv-testbeleid en PrEP. De tweede vergadering, gepland in december 2017, moest worden afgelast wegens te weinig belangstelling.

Doelgroep

Professionele intermediairs gezondheidszorg

Setting

België

Wanneer

Continu

Evaluatiecriteria

Zie beheersovereenkomst voor dit resultaatgebied

Indicatoren

Zie beleidsplan

1.4.1.2 Samenwerking met Europees Onderzoeksproject "Euro HIV EDAT"

Status

Afgelopen

Doelstelling

Het ontwikkelen van 'Richtlijnen voor de beste praktijken voor hiv-testen in een vroeg stadium en zorg bij migrantenpopulaties in Europa te verbeteren'.

Beschrijving

De algemene doelstelling van dit Europees project 'Vroege hiv-diagnose en toegang tot behandeling' (Euro HIV EDAT Project) was het genereren van kennis op het terrein om de rol en impact van 'gemeenschap gebaseerde vrijwillige hiv-begeleiding en -testen (Community Based Voluntary Counselling and Testing services CBVCT)' over heel Europa te begrijpen alsook om het gebruik van innovatieve strategieën gebaseerd op nieuwe technologieën en sociale netwerken te bestuderen en zo het aantal vroege hiv/soa-diagnoses te verhogen en de behandeling bij de meest kwetsbare groepen te verbeteren.

Er waren drie voorafgaande onderzoeksfases:

- (1) ontwikkelen van nationale rapporten over migranten,
- (2) de nationale kwalitatieve studies
- (3) de kwantitatieve studies over 'toegang tot hiv-testen en medische zorg voor migrantenpopulaties in Europa'.

Op basis van de resultaten van voorgaande fasen werd door werkpakket 8, waarvan het HIV-SAM Project partner was, richtlijnen opgesteld voor het verzamelen van de beste praktijken voor hiv-testen in een vroeg stadium en zorg bij migrantenpopulaties in Europa te verbeteren.

In 2017 heeft AIDES, de Franse organisatie die de coördinator van het project was, deze richtlijnen uitgewerkt en naar alle partners voor feedback en validatie gestuurd. De definitieve versie was in april 2017 beschikbaar en het project werd in juni 2017 succesvol afgesloten.

Indicatoren

Het project werd op tijd afgesloten (juni 2017)

- De 'Richtlijnen voor de beste praktijken voor hiv-testen in een vroeg stadium en zorg bij migrantenpopulaties in Europa te verbeteren' waren op tijd beschikbaar (april 2017)

- De verschillende rapporten geproduceerd in het kader van dit project kunnen geconsulteerd worden op de website van Euro HIV Edat (<https://eurohivedat.eu/>)
 - (1) Synthese van de Nationale Rapporten over toegang tot hiv-testen doorverwijzing naar zorg bij migranten in Europa (https://eurohivedat.eu/arxius/ehe_docsmenu_docsmenu_doc_115-National_Reports_Synthesis_WP8_Euro_HIV_EDAT_Finale_version.pdf)
 - (2) Toegang tot hiv-testen doorverwijzing naar zorg bij migranten in Europa: rapport kwalitatieve studie (https://eurohivedat.eu/arxius/ehe_docsmenu_docsmenu_doc_118-Euro_HIV_EDAT_WP8_Qualitative_data_analysis_130217.pdf)
 - (3) Richtlijnen voor de beste praktijken voor hiv-testen in een vroeg stadium en zorg bij migrantenpopulaties in Europa te verbeteren (https://eurohivedat.eu/arxius/ehe_docsmenu_docsmenu_doc_133-20131101_D07_00_OTH_1_EN_PS.pdf)

1.4.1.3 Samenwerking met Europese Treatment Advocates Network (EATAN)

Status

In uitvoering

Doelstelling

Naast het opzetten van samenwerkingsverbanden met de SAM-gemeenschappen (via de stakeholders, zoals sleutelorganisaties en preventienetwerken, zie RG3 3.1.), met de professionele intermediairs uit de gezondheidssector (zie RG3 2.2.1 en 2.2.2.) en uit de hiv-sector (zie RG3 1.2.) versterkt het HIV- SAM Project voortdurend zijn samenwerking met andere organisaties en netwerken, die op vlak van seksuele gezondheid in Vlaanderen, op nationaal en internationaal vlak actief zijn. De voornaamste worden hierna vermeld.

Beschrijving

Ten gevolge van de Brexit heeft het European Treatment Advocates Network (EATAN) in 2017 zijn burelen in Brussel geopend om zo de banden met het Europese continent te behouden. Door de werkzaamheden ten gevolge van deze verhuis, waren er geen specifieke activiteiten met EATAN in 2017 maar het HIV-SAM Project behoudt het contact met dit netwerk met het oog op het opleiden van hiv-patiënten van Afrikaanse origine van zodra deze organisatie zich in België geïnstalleerd heeft.

1.4.1.3 Samenwerking met Sensoa

Status

In uitvoering

Doelstelling

Naast het opzetten van samenwerkingsverbanden met de SAM-gemeenschappen (via de stakeholders, zoals sleutelorganisaties en preventienetwerken, zie RG3 3.1.), met de professionele intermediairs uit de gezondheidssector (zie RG3 2.2.1 en 2.2.2.) en uit de hiv-sector (zie RG3 1.2.) versterkt het HIV- SAM Project voortdurend zijn samenwerking met andere organisaties en netwerken, die op vlak van seksuele gezondheid in Vlaanderen, op nationaal en internationaal vlak actief zijn. De voornaamste worden hierna vermeld.

Beschrijving

We hebben in 2017 op verschillende vlakken en voor verschillende concrete projecten samengewerkt met Sensoa.

In het algemeen ging het vooral om uitwisseling van expertise en goede praktijken maar ook planning en implementatie van activiteiten/projecten op vlak van primaire en positieve preventie. Een concreet voorbeeld van deze uitwisseling van expertise: een collega van Sensoa heeft onze kwaliteitsverbeterende oefening, 'succeed tool', begeleid wat onder andere een kritische evaluatie van onze doelstellingen, activiteiten, resultaten en ook het herdefiniëren van onze prioriteiten vergde. De oefening deed beroep op zowel interne sleutelfiguren van het ITG als externe van andere organisaties en op onze medewerkers op het terrein (zie 1.5.1.2).

Wat betreft de vorming over seksuele gezondheid en hiv-preventie bij kwetsbare migranten, is het HIV-SAM Project lid van het Zanzu-forum, een adviesraad voor de Zanzu-website over seksuele gezondheid voor kwetsbare migranten. We hebben alle vergaderingen van het forum bijgewoond, deelgenomen aan de voorbereiding van de Zanzu-netwerkdag in april 2017 in Antwerpen en ook aan de evaluatie van dit evenement.

We hebben verder nauw samengewerkt met Sensoa voor het finaliseren en implementeren van onze workshops voor Afrikaanse migranten die met hiv leven (zie 1.3.1.3). Sensoa was ook lid van de adviesraad voor deskundigen voor deze workshop en heeft relevante input gegeven voor de resultaten van de piloot workshop en dus aan de uiteindelijke implementatie ervan in 2017, het HIV-SAM Project gaf inhoudelijk advies over de workshopreeks van Sensoa voor seropositieve MSM met focus op de seksuele gezondheid en hiv-disclosure. Het HIV-SAM Project was lid van de adviesraad voor deskundigen voor hun workshop en gaven op onze beurt input over de resultaten van hun piloot workshop. In december 2017 hebben Sensoa en het HIV-SAM Project zich ertoe verbonden om gezamenlijk een strategie te ontwikkelen om beide workshops te promoten bij de verschillende ARC's in Vlaanderen en eventueel samen een wetenschappelijke evaluatiestudie uit te voeren over de zelfgerapporteerde resultaten van de workshops. De concrete strategische planning zal in 2018 uitgewerkt en geïmplementeerd worden. En tenslotte heeft het HIV-SAM Project zoals de vorige jaren samengewerkt met Sensoa voor het patiëntenweekend in Blankenberge, deze keer mét gemeenschappelijke thema's en meer vermenging van de groepen Sensoa Positief en patiëntengroep Muungano. Op bepaalde momenten leidde Sensoa ook de patiënten van het HIV-SAM Project met

Afrikaanse origine die behoefte hebben aan cultuursensitieve counseling en terugkoppeling naar de patiëntengroep Muungano.

1.4.2 R5 OD1 Uitvoeren van methodieken of onderdelen ervan, die niet door de intermediairs worden uitgevoerd.

1.4.2.1 Laagdrempelig hiv-testen en counselen in SAM-gemeenschapssettings

Status

In uitvoering

Doelstelling

Mensen van de SAM-gemeenschappen ertoe aanzetten om hun hiv-status te kennen. Verder willen we ook professionele intermediairs sensibiliseren van het belang van hiv-testen in deze doelgroep.

Beschrijving

Voor de outreach hiv-testen in 2017 werd de speekseltest (Oracol®) in Antwerpen gebruikt. Deze werd ook in Gent geïntroduceerd tijdens een infosessie van een sleutelorganisatie en tijdens Wereld Aids Dag (2/12/2017).

Telkens wanneer Dokters van de Wereld Antwerpen beschikbaar waren, hebben we samen testen aangeboden bij COZO (laagdrempelig, multidisciplinair Centrum voor Onthaal, Zorg en Oriëntatie voor iedereen die problemen ondervindt bij de toegang tot (geestelijke) gezondheidszorg. Zij boden de sneltesten op bloed aan.

In Antwerpen vonden zeven hiv-testsessies plaats:

- vier georganiseerd door twee nieuwe leden van het preventienetwerk van Antwerpen: 'Bakossi Cultural Development Association' (04/06/2017) en 'Hiltop Club Belgium' (17/06/2017); een nieuwe vrijwilliger met medische achtergrond organiseerde twee home party's: op 11/11/2017 en 18/11/2017
- drie sessies georganiseerd door de sleutelorganisatie Bilenge: infosessie op 24/06/2017, een outreach activiteit in een café (7/10/2017) en de Wereld Aids Dag (01/12/2017) door Bilenge in samenwerking met de vrijwilligers.

In totaal werden 32 personen getest (20 met Swab2know en 12 met de sneltest van Dokters van de Wereld waarbij (DvdW) één hiv-infectie werd bevestigd waarvoor medische zorg opgestart werd. Het resultaat van één zeer reactieve test met Swab2know kon niet worden opgevolgd. De contactgegevens van de persoon bleken niet juist te zijn.

In Gent werden ook twee testsessies door sleutelorganisaties georganiseerd:

- Edo Association op 18/11/2017,
- het netwerk tijdens de WAD 02/12/2017.

De orale Swab2know en de sneltest op bloed (DvdW) werden voorgesteld. In totaal werden 21 personen getest met de sneltest (14 testen tijdens het evenement van Edo Association en 7 testen tijdens het WAD evenement), niemand koos voor de Swab2know-test. Bij deze sneltesten was geen enkele test reactief (zie tabel 5).

Aanvullende informatie

Nieuwe groepen werden zowel in Antwerpen als in Gent getest. Als de deelnemers konden kiezen tussen de speekselstaal hiv-test, waarvan het resultaat binnen de vier dagen verwacht kan worden, of de sneltest, kozen de meeste mensen de sneltest. De voorkeur voor de sneltest werd ook vastgesteld tijdens evenementen waar alleen de speekselstaal hiv-teststrategie aangeboden werd. De hoofdreden hiervoor was volgens de deelnemers de wachttijd op het resultaat bij de speekselstaaltesten, die stress veroorzaakt. Er is dus in onze doelgroep een duidelijke vraag naar de sneltest. Het Swab2know-Project heeft het beantwoorden van deze vraag in overweging genomen en beslist om de 'OraQuick Advance HIV-1/2 test' aan te bieden in 2018, deze test gebruikt speekselstalen maar het resultaat (reactief of niet-reactief) is na 20 minuten beschikbaar.

In 2017 hebben we aanvaardbaarheid van onderwerpen als hiv, seksuele gezondheid en hiv-testen tijdens home party's verkend. De eerste ervaringen met home party's die plaatsvonden in Antwerpen en waar telkens 11 vrouwen aan deelnamen, toonden aan dat zowel het onderwerp 'hiv' algemeen als hiv-testen zelf besproken kan worden. De home party's bieden een veelbelovende toegang voor het promoten van de hiv-test. De vrouwen die hieraan deelnamen, verkozen wel de sneltest boven de Swab2know-test. We zullen deze strategie in de toekomst verfijnen om meer mensen te kunnen bereiken, die we elders moeilijk of niet kunnen bereiken zoals vrouwen die minder vaak naar openbare ontmoetingsplaatsen gaan. Van wetenschappelijk onderzoek over schattingen van niet-gediagnosticeerde hiv-besmettingen op basis van mathematische modellering (bijvoorbeeld de Hermetic studie; Marty et al. 2017 6) weten we dat het aandeel van vrouwen met niet-gediagnosticeerde-hiv van Afrikaanse origine groter is dan bij hun mannelijke tegenhangers. Het is daarom bijzonder belangrijk om gender-sensitieve strategieën te ontwikkelen die vrouwen aanspreken.

Alhoewel onze samenwerking met COZO van Dokters van de Wereld Antwerpen nog maar recent is, leverde onze promotie van de gratis sneltest al goede resultaten op. Van de 250 hiv-testen aangeboden bij COZO, waren 116 testen uitgevoerd bij de SAM-

⁶ Marty L, Van Beckhoven D, Ost C, Deblonde J, Costagliola D, Sasse A, Supervie V & the HERMETIC study group (2017). Unraveling the geographic and population heterogeneity of the HIV epidemic in Belgium. Poster session presented at the 9th IAS Conference on HIV Science, Paris, France.

populatie. Er waren 3 positieve casussen, 2 van hen waren gekend, 1 was een nieuwe casus.

Na het overkomen van de aanvankelijke moeilijkheden van de re-integratie van het Helpcenter in het gebouw van de ARC-kliniek op het ITG, is de toegankelijkheid voor SAM in 2017 weer verbeterd: ze blijken hun weg naar Helpcenter terug te vinden: 165 SAM lieten zich in 2017 in deze hiv-testfaciliteit op hiv testen.

Net zoals vorig jaar, kregen de studenten van de inburgeringsklassen (ATLAS) in Antwerpen in 2017 informatie over hiv-preventie en -testen (Swab2know) tijdens een 2- tot 3- uur durende sessie. In totaal namen 237 studenten uit 16 klassen deel, 132 studenten (55,7%) gaven een speekselstaal voor een hiv-test. Ze hadden allemaal een niet-reactief resultaat.

Doelgroep

SAM in hun gemeenschapssettings

Setting

Vlaanderen

Wanneer

Januari- december 2017: promotie van outreach testen en aanbieden van testen in gemeenschapssettings

Evaluatiecriteria

- Monitoring activiteiten:
 - Reactie van SAM die de snelsten verkiezen
- Constante feedback van de preventiewerkers over outreach activiteiten:
 - Saturatie bereikt: SAM uit de stad Antwerpen hadden het gevoel dat ze allemaal al getest werden (het belang van regelmatig testen blijkt dus in de gemeenschappen nog niet goed genoeg bekend).

In Gent werden de hiv-outreach testen pas recentelijk geïntroduceerd en werd enkel de sneltest aanvaard.

Indicatoren

- Laagdrempelige hiv-testen en counselen in Afrikaanse gemeenschapssettings
- Hiv outreach sessies georganiseerd: Antwerpen: 7; Gent : 2 (zie tabel 5)

1.5 Stigmareductie, promotie van de seksuele gezondheid en primaire preventie

1.5.1 R5 OD1 Uitvoeren van methodieken of onderdelen ervan door het opleiden van intermediairs en/of logo's.

1.5.1.1 Toepassen van het kwaliteitsverbeteringstool SUCCEED

Status

In uitvoering

Doelstelling

Zelfanalyse met klemtoon op de samenwerking met de verschillende groepen van stakeholders: wat zijn de sterktes en zwaktes van onze samenwerking en hoe zouden we deze kunnen verbeteren?

Beschrijving

Op het einde van het beleidsplan 2012 – 2016 heeft het HIV-SAM Project het kwaliteitsverbeterende 'succeed tool' toegepast om de sterktes en zwaktes van het project te identificeren en zo de kwaliteit van het project op volgende drie gebieden te verbeteren:

- **structuur** (objectieven, strategie, organisatie, bronnen);
- **proces van het project** (kennis van de stakeholders van het project, communicatie met hen, bereiken van de doelgroep en zijn respons)
- **resultaten** (meten van de impact).

Dit proces werd begeleid door Sensoa (Sandra Van den Eynde, Coördinator Afdeling Kwetsbare groepen, Beleidsmedewerker preventie van seksueel overdraagbare aandoeningen en hiv). Er waren twee voorbereidende vergaderingen georganiseerd op 20/05/2016 en 28/06/2016. De eerste vergadering werd gehouden om informatie over de procedure te krijgen en de 'succeed tool' vragenlijst in te vullen waarvan de resultaten tijdens de volgende vergaderingen gebruikt zouden worden. Tijdens de tweede voorbereidende vergadering werden deze resultaten besproken en werden vergaderingen met interne en externe experts gepland. Het team interne experts bestaande uit het HIV-SAM Projectteam, vertegenwoordigers van het ARC van het ITG, het Swab2know-Project en Eenheid Hiv, kwam een eerste keer samen op 28/09/2016 en gaf input op de resultaten van de vragenlijst. De deelnemers maakten een lijst van acties voor verbetering van de kwaliteit op voormelde drie gebieden. Op 22/10/2016 kwam het team externe experts samen, bestaande uit 9 vrijwilligers: 6 uit Antwerpen, 3 uit Gent en 2 uit Leuven. Samen werden de sterktes en zwaktes geïdentificeerd en een lijst van acties voor verbetering van de kwaliteit van het HIV-SAM Project opgemaakt. Een tweede vergadering met het team interne experts vond plaats op 30 januari 2017 om de resultaten van het externe team te bespreken. Alle acties van interne en externe experts werden samengebracht en een reeks prioriteiten werd door het HIV-SAM Project geselecteerd. Deze prioriteiten werden aan de vrijwilligers van de drie provincies (Antwerpen, Oost-Vlaanderen en Vlaams-Brabant) voorgesteld tijdens een vergadering op 14/11/2017 in Antwerpen. Deze prioriteiten zullen zoveel mogelijk in de preventiestrategieën met sleutelorganisaties en vrijwilligers gevolgd worden.

Eigen beschrijving plan

De selectie van de prioriteiten gebeurde op basis van de methodologie van Pineault & Daveluy⁷. Volgende vragen werden beantwoord:

- (1) Is de actie belangrijk (voor de behoeften van de populatie en/ of voor de doelgroep en/of om de objectieven/ de resultaten van het project te behalen)?
- (2) Is de actie probleem-gerelateerd (risicofactoren van de bevolking en/ of gelinkt aan verbeterbare projectstructuren en -processen)?
- (3) Zijn de technische vaardigheden nodig om de acties uit te voeren aanwezig (human resources en/of beschikbare skills/ uitrusting)?
- (4) Is de actie uitvoerbaar (gezien de populatie en/ of de aanvaardbaarheid van het beheer en/ of de tijds-/organisatiebeperkingen)?

Volgende prioriteiten werden geïdentificeerd op het domein van primaire preventie en promotie van seksuele gezondheid:

- Verbeterde mobilisatie van de vrijwilligers en sleutelorganisaties door vorming
- Werken rond motivatie van de vrijwilligers
- Nieuwe vrijwilligers aanwerven
- Opleiding van vrijwilligers, sleutelorganisaties en netwerken
- Draagvlak en 'ownership' bij partners op het terrein creëren
- Integratieve aanpak: andere preventieve gezondheidsthema's gerelateerd aan levensstijl (diabetes, hepatitis, hypertensie, alcoholgebruik, malaria, ...)
- Communicatie: gebruik van nieuwe digitale tools (WhatsApp, facebook, etc.)

Volgende prioriteiten werden geïdentificeerd op het domein van secundaire of positieve preventie:

- Verstrekken van informatie en ondersteunen van mensen die met hiv leven in hun vaardigheden (zie 1.3.1.3)
- Autonomie vzw Muungano verderzetten en versterken → vorming (leiderschapsvaardigheden, competenties, fondsenwerving ...)

Volgende transversale onderwerpen werden geïdentificeerd:

- Verbeteren monitoring en documentatie (omdat we geen omvattend kwantitatief systeem kunnen opzetten, zijn ook kwalitatieve indicatoren belangrijk; deze werden dit jaar al gedeeltelijk opgestart).
- Verbeteren van de zichtbaarheid van het project: hiervoor werden volgende gadgets besteld: sweaters, pennen, paraplu's en petten bedrukt met het logo van HIV-SAM en verdeeld onder de vrijwilligers en sleutelorganisaties tijdens de vergadering van 14/11/2017 en tijdens WAD (1 & 2/12/2017).

Volgende prioriteiten werden op vlak van de interne werking van het project zelf geïdentificeerd:

- Een soms onrealistische planning
- Taken en activiteiten prioriteren
- Delegeren van bepaalde taken aan intermediairs

Doelgroep Setting Wanneer

Evaluatiecriteria

⁷ Pineault, R., & Daveluy, C. (1986). La planification de la santé: concepts, méthodes, stratégies. Agence d'ARC.

Indicatoren

- Vergadering met de ITG-experten over het kwaliteitsverbeterend ‘succeed tool’ werd georganiseerd: 30/1/2017
- Rapport over de kwaliteitsverbetering werd opgesteld
- Vergadering met Agentschap Zorg En Gezondheid (Joëlle Konings) werd gehouden: 25/04/2017 presentatie van de geselecteerde prioriteiten voor het HIV-SAM Project
- Vergadering met alle netwerken om prioriteiten te bespreken en input te verkrijgen: 24/10/2017: delen van de geselecteerde prioriteiten
- Verdeling van het materiaal besteld voor de verbetering van de zichtbaarheid van het HIV-SAM Project: Overlegvergadering 14/11/2017; WAD (1/12/2017 & 2/12/2017)

Besluit

Overeenkomstig onze vooropgezette doelstellingen hebben we in 2017 op de drie domeinen primaire preventie, promotie van hiv-testen en positieve preventie een aantal belangrijke realisaties verwezenlijkt. In alle domeinen werkten we – zoals in dit jaarrapport beschreven – zoveel mogelijk met een wetenschappelijk onderbouwde en tegelijkertijd gemeenschapsgerichte, participatieve en cultuursensitieve aanpak om volgende prioriteiten te realiseren:

Primaire hiv preventie en promotie van de seksuele gezondheid

Op dit vlak legden we in 2017 de prioriteit in een verbeterde samenwerking met de verschillende stakeholders uit de gemeenschappen, om deze te ondersteunen bij het op hun beurt implementeren van seksuele gezondheidspromotie, hiv-preventie en stigmareductie. Steeds meer onderzoek op Europees niveau wijst uit dat de proportie van migranten die hiv in het land van verblijf oplopen, groter is dan enkele jaren geleden verondersteld werd. Dit wijst op de noodzaak van het versterken van primaire preventie in samenwerking met partners op het terrein. Omdat er nogal veel verandert in het landschap van Afrikaanse socioculturele organisaties en continue samenwerking met individuele vrijwilligers niet altijd mogelijk is, hebben we verschillende preventieactiviteiten samen met hun geprioriteerd. Dit op basis van de resultaten van onze kwaliteitsverbeteringsoefening (zie werken met het “succeed tool”), die in 2017 afgerond werd. Tijdens het jaar 2017 begonnen we met de implementatie ervan, wat onder meer in werken met nieuwe methodieken en in nieuwe settings resulteerde (bijvoorbeeld het lanceren van “home-party’s”, waardoor vrijwilligers aan hiv-preventie deden, maar ook hiv-testen promootten).

Promotie van hiv-testen

Verstrekken van informatie omtrent hiv-testen en testen zelf bleven in 2017 een prioriteit. We hebben duidelijk gezien dat de hiv-sneltest steeds meer aanvaard wordt in onze doelgroep, ten nadele van andere testmethodieken (zoals de klassieke hiv-test en de 'Swab2know'-methodologie). Het verder uittesten van gedemedealiseerd en gedecentraliseerd hiv-testen in de gemeenschappen zelf onder gebruik van de meest aanvaardbare hiv-testtechnologieën zal daarom in de toekomst van groot belang zijn. In de toekomst zal het belang van regelmatig op hiv testen en het opsporen van mensen met niet-gediagnosticeerde hiv een grotere rol moeten spelen, willen we de "*fast track targets: Ending the AIDS Epidemic by 2030*" geformuleerd door UNAIDS⁸ (95:95:95) kunnen realiseren. Mathematische modellen (gebaseerd op de nationale hiv-surveillance; zie Hermetic⁹ studie) gaan ervan uit dat de prevalentiecijfers van niet-gediagnosticeerde hiv in Vlaanderen het grootst zijn bij de volgende subpopulaties: mannen die seks hebben met mannen van niet-Belgische origine (259/10.000), niet-Belgische heteroseksuele vrouwen van sub-Saharaans-Afrikaanse origine (173/10.000) gevolgd door niet-Belgische heteroseksuele mannen van sub-Saharaans-Afrikaanse origine (93/10.000). Strategieën om vooral vrouwen en seksuele minderheden aan te sporen zich op hiv te laten testen zijn daarom van groot belang.

Positieve preventie

Op vlak van samenwerking met SAM die met hiv leven (positieve of secundaire preventie) waren we in 2017 succesvol in het verdere uitbouwen van de autonomie van de patiëntengroep Muungano. Ook interventies op maat (zie workshopreeks) om individuele SAM die een hiv-positieve diagnose kregen te ondersteunen in hun zelfredzaamheid, zelfmanagement capaciteiten en positieve coping strategieën, werden op kleine schaal met veel succes geïmplementeerd. Om het effect ervan te kunnen vergroten, begonnen we in 2017 de ontwikkeling van een veelbelovende promotiestrategie in samenwerking met Sensoa om de workshops aan de Vlaamse ARC's te kunnen aanbieden. Dit zal in 2018 op punt gesteld worden.

Contextuele factoren

Deze successen moeten gezien worden tegen een achtergrond van de maatschappelijke, politieke en wettelijke context, die impact op onze werking heeft. Om verder in te kunnen zetten op laagdrempelig hiv-testen en counselen binnen SAM gemeenschapssettings, is een aanbod van gedemedealiseerd en gedecentraliseerd hiv-testen, zoals beschreven in het

⁸ UNAIDS (2014). Fast track strategy to end the AIDS epidemic by 2030.

<http://www.unaids.org/en/resources/campaigns/World-AIDS-Day-Report-2014>

⁹ Marty L, Van Beckhoven D, Ost C, Deblonde J, Costagliola D, Sasse A, Supervie V & the HERMETIC study group (2017). Unraveling the geographic and population heterogeneity of the HIV epidemic in Belgium. Poster session presented at the 9th IAS Conference on HIV Science, Paris, France.

advies van het Hoge Raad van Gezondheid¹⁰ (nr. 9224) noodzakelijk. De nodige aanpassingen van het wettelijke kader lieten in 2017 nog op zich wachten, wat een effectief uitrollen op grotere schaal van een dergelijk hiv-screeningaanbod bemoeilijkte.

Op vlak van positieve preventie zien we dagelijks dat een verstrengd migratiebeleid negatieve gevolgen op persoonlijk vlak kan hebben. Daarom moest het pleiten voor toegang tot zorg ook in 2017 een belangrijk onderdeel van onze activiteiten voor hiv-positieve SAM blijven. In verband daarmee willen we graag aan actie 40¹¹ van het Belgische nationale hiv plan herinneren: *“De toegang tot de behandeling van hiv, zorgverlening en preventiediensten moet gegarandeerd zijn ongeacht het juridisch statuut of het al dan niet gedekt zijn door een ziekteverzekering”*. Naast belangenbehartiging zet het HIV-SAM project daarom in op interventies die hiv-positieve SAM, die op basis van hun verblijfsstatuut geen toegang tot adequate gezondheidszorg en medische hiv-behandeling kunnen krijgen, sterker maken zodat ze zelf voor hun rechten kunnen op te komen.

De nationale hiv-cijfers gepubliceerd in 2017¹² (betreffende de toestand op 31/12/2016) toonden een spectaculaire daling van de nieuwe hiv-gevallen in het algemeen en onze doelgroep in het bijzonder. Zo daalde het aantal nieuwe hiv-diagnoses bij mensen afkomstig van sub-Saharaans-Afrika in 2016 met 5% in vergelijking met 2015, en met 41% in vergelijking met 2012. Er is echter meer onderzoek nodig om de exacte oorzaken hiervan te kunnen bepalen: is het een effect van een verstrengd migratiebeleid, een preventie effect, of een combinatie ervan?

Dit soort onderzoek zou erg belangrijk kunnen zijn om onze toekomstige preventie activiteiten aan te sturen. We zouden daarmee de UNAIDS leuze *“know your epidemic, know your response”*¹³ als een effectief planningstool naar de praktijk kunnen vertalen.

Tot slot concluderen we, dat – hoewel we tegenwoordig over een heel arsenaal van combinatie preventie instrumenten beschikken om de hiv-epidemie de wereld uit te helpen – we in de praktijk gevaar lopen dat onze doelgroep hier niet in hetzelfde mate van kan profiteren als andere doelgroepen. De complexe achterliggende redenen – zoals de diversiteit van de Afrikaanse gemeenschappen, hun beperkte vraag naar hiv-preventie, ons gedeeltelijk onvermogen specifieke hiv-transmissiemechanismen exact te begrijpen – maken ondanks dalende hiv-cijfers dat een doelgroepengericht hiv-preventiebeleid in de komende jaren nog steeds noodzakelijk zal blijven.

¹⁰ Hoge Gezondheidsraad (2015). Publicatie Nr. 9224

¹¹

https://www.health.belgium.be/sites/default/files/uploads/fields/fpshealth_theme_file/hgr_9224_advies_hiv.pdf

¹² Wetenschappelijk Instituut voor de volksgezondheid (2017). Epidemiologie van aids en hiv infectie in België. <https://epidemiologie.wiv-isp.be/ID/reports/Epidemiologie%20van%20AIDS%20en%20HIV-infecties%20in%20Belgie.%20Jaarrapport%202016l.pdf>

¹³ Wilson, D., & Halperin, D. T. (2008). “Know your epidemic, know your response”: a useful approach, if we get it right. *The Lancet*, 372(9637), 423-426.

B. Overzicht bijlagen bij jaarverslag

Inleiding

Besluit

Figuur 1: Activiteiten van de vrijwilligers in 2017

Tabel 1: Overzicht type activiteiten ondernomen door de hiv-preventienetwerken, individuele vrijwilligers en de sleutelorganisaties

Tabel 2: Activiteiten van de sleutelorganisaties in 2017

Tabel 3: Materialen verdeeld per provincie in 2017

Tabel 4: Overzicht sessies groeps counseling (PINA) in Antwerpen in 2017

Tabel 5: Overzicht van 'Swab2know'-sessies en hiv-sneltest (bloed) in samenwerking met 'Dokters van de Wereld' in 2017

Tabel 6: Vergaderingen van de netwerken en de vrijwilligers 2017

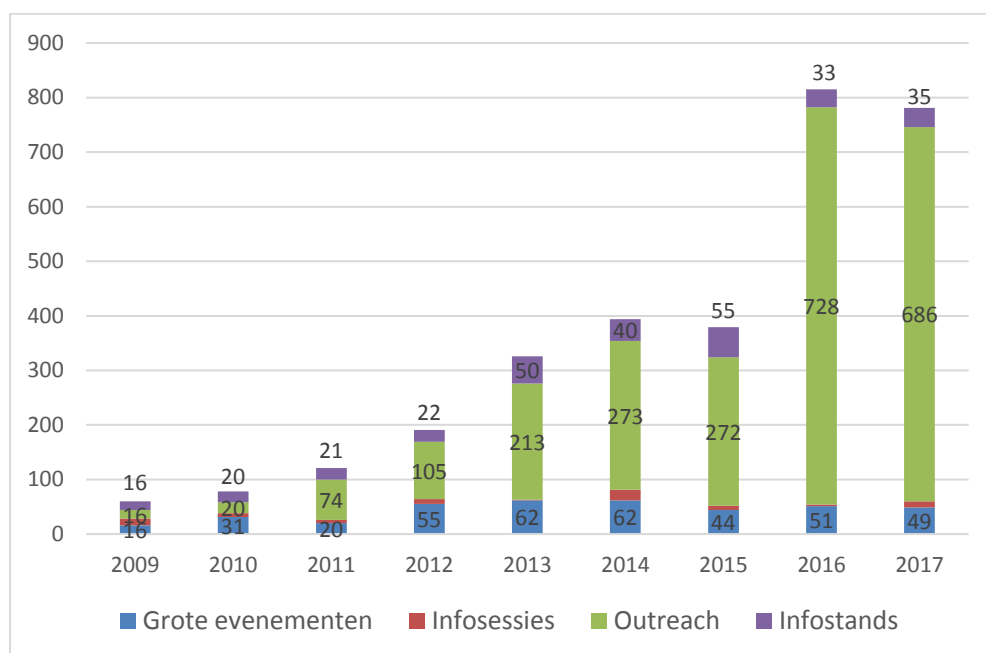
Tabel 7: Overzicht Activiteiten Muungano 2017

Tabel 8: Overzicht consultaties patiënten 2017

Tabel 9: Overzicht van overlegmomenten met andere organisaties 2017

Financieel Rapport

Figuur 1: Activiteiten van de vrijwilligers in 2017 en evolutie van de activiteiten sinds 2009

Tabel 1: Overzicht type activiteiten ondernomen door de hiv-preventienetwerken, individuele vrijwilligers en de sleutelorganisaties per provincie in 2017

Provincie	Informatie-sessie	Informatie-stand	Grote Evenementen	'Outreach'	Totaal
Antwerpen					
Sleutelorganisaties	2	3	11	116	133
Hiv-netwerk			3		3
Vrijwilligers	7	10	9	307	333
Oost-Vlaanderen					
Sleutelorganisaties	2	21	24	218	265
Netwerk			5		5
Vlaams-Brabant					
Sleutelorganisaties			2	45	47
Totaal	11	35	49	686	781

Tabel 2: Activiteiten van de sleutelorganisaties in 2017

Sleutelorganisaties	'Outreach'	Grote evenementen	Infostand	Infosessie	Totaal
Bilenge	116	11	3	2	133
Misgana	45	2			47
Basibomoko	33	2	9	1	45
Edo Association	110	17	0	1	128
Soedanese Gemeenschap	75		12	0	87
Totaal	379	32	24	4	440

Tabel 3: Materialen verdeeld per provincie in 2017

Provincie	Organisatie	Mannen- condooms	Vrouwen- condooms	'Laat je op hiv testen'	'Hiv en Kinderwens'	Help- center	'HIV is real'	Under- standing HIV	Malaria	Adres- kaarten DvdW
Antwerpen										
	Sleutel- organisaties	26.636	715	509		509			270	
	Individuele vrijwilligers	79.776	292	721		314	192	116	450	
	Netwerk	2.262	110	80		130	50		350	
	PINA	4.255	394	117		288	35	30	50	10
	subtotaal	1.122.929	1.511	1.427		1.241	277	146	1.120	10
Oost-Vlaanderen										
	Basibomoko	12.816		25						
	Soedanese Gemeenschap	24.336	120	480	20					
	Edo Association	33.556	140	225	40					
	Netwerk	5.808	90	85						
	subtotaal	76.516	350	815	60					
Vlaams-Brabant										
	Sleutelorganisatie	10.368	50	495		80	35			
	subtotaal	10.368	50	495		80	35			
Totaal										
		199.813	1.911	2.737	60	1.321	312	146	1.120	10

Tabel 4: Overzicht sessies groeps counseling (PINA) in Antwerpen in 2017

Nr.	Datum	Deel- ne- mers	Hiv-test 'Swab2 know'	Man- nen- con- dooms	Femi- dons	Help- center	Laat je testen	HIV is real	Under- standing Hiv	Malaria	Adres- kaarten DvdW
1	10/01/2017	30		720	30	80					
2	23/01/2017	13		576	50	20					
3	30/01/2017	14		144	15	30	20				
4	13/02/2017	25	22	576	80	30					
5	27/02/2017	15	3	220	50	15	15				
6	14/04/2017	15	10	20	10	20	15				
7	21/04/2017	11	10	288	30						
8	4/05/2017	13		15	8						
9	21/06/2017	14	12	288	20	14	14	20			
10	28/06/2017	12	10	144	10	12					
11	17/07/2017	9	3	60	15	20					
12	27/07/2017	9	6	144	10		10		10	50	10
13	29/08/2017	16	11	288	10	16	12		5		
14	8/11/2017	12	5	144	15	15	15	15	15		
15	8/11/2016	14	8	288	11	16					
16	16/11/2016	15	15	340	30		16				
Totaal		237	115	4255	394	237	117	35	30	50	10

Tabel 5: Overzicht van 'Swab2know'-sessies en hiv-sneltest (bloed) in samenwerking met 'Dokters van de Wereld' in 2017

Provincie	Datum	Organisatie	Deelnemers	Hiv-test ('Swab2know')	Snelbloed-test (DvW)
Antwerpen					
	04/06/2017	Bakossi Cultural and Development Association (Kameroenese)	5		3
	17/06/2017	Hiltop Club Belgium (Nigeriaanse gemeenschap)	150	9	3
	24/06/2017	Bilenge (infosessie)	20	1	6
	7/10/2017	Bilenge (café Edje, De Coninckplein 7, 2060 Antwerpen)	30	8	
	11/11/2017	Vrijwilligers (Home party, Elstraat 33, Hoboken)	12	0	
	18/11/2017	Vrijwilligers (Home party, Oudestraat 168, Wilrijk)	12	0	
	1/12/2017	Netwerk Antwerpen	50	2	
Subtotaal			259	20	12
Oost-Vlaanderen					
	18/11/2017	Edo Association	35		14
	02/12/2017	Netwerk Gent WAD	70		7
Subtotaal			105		21
Totaal					
			364	20	33

Tabel 6: Vergaderingen van de netwerken en de vrijwilligers 2017

Nr.	Datum	Deel-nemers	Thema's
	Antwerpen		
1	19/5/2017	19	Jaarrapport 2016 en malariapreventie bij SAM die vrienden en verwanten gaan bezoeken in Afrika (VFR project ITG) (deelname Misgana-Leuven)
2	05/04/2017	2	Hoe de samenwerking met de organisatie WHY Me hernemen?
3	22/11/2017		Vorbereiding Wereld Aids Dag
4	29/11/2017		Laatste voorbereiding & verdeling van de taken voor de WAD
	Gent		
4	30/06/2017	7	Activiteiten van de sleutelorganisaties voor het tweede semester+ info over het einde van de financiële steun voor WAD van de provincie Oost-Vlaanderen
5	15/9/2017	8	Brainstorming over het financieren van de WAD na het beëindigen van de financiële steun van de provincie Oost-Vlaanderen Input van de deelnemers voor nieuwe tools, Vergadering met alle vrijwilligers en sleutelorganisaties (14/10/2017)
6	27/10/2017	12	Mobilisatie voor WAD en verdeling van de taken
7	18/11/2017	14	Finale voorbereiding van WAD + brainstorming over financiële middelen voor de volgende WAD
	Antwerpen, Gent, Leuven		
8	18/2/2018		Uitwisseling voor de geplande activiteiten, beleid en ervaringen van het terrein met het MVG (Joëlle Konings)
9	14/10/2017		Vertaling van de prioriteiten geselecteerd n.a.v. het 'succeed tool' in concrete acties (meer mensen bereiken, opleidingen...) en Pre-Exposure Prophylaxis (PrEP)

Tabel 7: Overzicht Activiteiten Muungano 2017

Datum	Opkomst	Onderwerp vergaderingen	Coördinator	Deelnemers
28/01/17	15	Nieuwjaarsdiner	Muungano vzw	Leden van Muungano en hun gezin
11/02/17	16	TWU2: afwerking brochure 'Hiv begrijpen' en planning verdeling brochures	HIV-SAM Project & I-propeller	Leden van Muungano
15/03/17	3	Vergadering jaarplanning bestuurscomité	HIV-SAM Project	Bestuurscomité
25/03/17	8	Maandelijks vergadering	Muungano vzw	Leden van Muungano
29/04/17	12	Maandelijks vergadering	Muungano vzw	Leden van Muungano
27/05/17	12	Maandelijks vergadering	Muungano vzw	Leden van Muungano
16/06/17	8	Thematische vergadering: U=U	Sensoa	Leden van Muungano
24/06/17	15	Fondsenwervend diner	Muungano vzw & HIV-SAM Project	Leden van Muungano, hun gezin en gasten
01/07/17	17	Uitstap naar Brugge	Muungano vzw & HIV-SAM Project	Leden van Muungano
30/09/17	10	Maandelijks vergadering	Muungano vzw	Leden van Muungano
6-8/10/17	21	Lotgenotenweekend met Sensoa in Blankenbergen. Thema: 'ouder worden met HIV' & 'Voordelen van het lidmaatschap van Muungano groep en de talloze uitdagingen van een leven met hiv'	Sensoa & HIV-SAM project	Leden van Muungano
28/10/17	13	Maandelijks vergadering	Muungano vzw	Leden van Muungano
25/11/17	4	Maandelijks vergadering: brainstorming het 'Project positieve actie': een oproep voor subsidievoorstel	HIV-SAM Project & Muungano vzw	Leden van Muungano
16/12/2017	9	Maandelijks vergadering: feedback leden op het projectontwerp 'project positieve actie'	Muungano vzw	Leden van Muungano

Tabel 8: Overzicht consultaties patiënten 2017

Nr.	Aantal casussen	Aantal consulten
	Psychologische problemen	71
1	Eenzaamheid	6
2	Nood aan een supportgroep	7
3	Nood aan lotgenotencontact	9
4	Terughouden t.o.v. supportgroep	3
5	Angst voor stigma en discriminatie	6
6	Angst voor disclosure	16
7	Depressie & angsten	9
8	Suïcidale gedachten	2
9	Nood aan een gesprek	12
10	Hallucinaties	1
	Relatie-/familie gerelateerde problemen/seksualiteit	44
11	Echtscheiding /scheiding tafel en bed/ partnergeweld	12
12	Nood aan partner	7
13	Seksuele oriëntatie (homo-/biseksualiteit)	3
14	Zorgen omtrent zijn/haar familie	6
15	Informatie over disclosure	12
16	Angst voor alleen blijven (na scheiding)	1
17	Goed nieuws (heeft een nieuwe partner, zwangerschap, kind geboren)	3
	Medische problemen	2
18	Andere gezondheidsproblemen (hypertensie, prostaat kanker, diabetes...)	1
19	Moeite met accepteren van diagnose	1
	Financiële problemen	7
	Nood aan werk	5
	Migratiegerelateerde problemen	30
20	Angst voor mogelijk negatief antwoord van asielaanvraag	2
21	Negatief antwoord regularisatieprocedure	3
22	Taalbarrière	1
23	Plan om te stoppen met ARV	1
24	Angst voor repatriëring	3
25	Verblijfsproblemen	14
26	Repatriëringprocedure	1
27	Informatie over advocaten en mensenrechtenorganisaties	3
28	Woningprobleem	2
	Andere	12
29	Slaapproblemen	1
30	Algemene vermoeidheid	2
31	Nood aan advies over verschillende dagdagelijks aangelegenheden (administratie, bank, werk vinden, partner vinden, ...)	8
Totaal	43	171

Tabel 9: Overzicht van overlegmomenten met andere organisaties 2017

Datum	Organisatie	Thema
23/03/17	Sensoa (Zanzu)	Zanzu netwerkdag: 'Seksualiteit en Empowerment van Migranten voor professionals die werken met nieuwkomers, asielzoekers en mensen zonder wettig verblijf'
29/03/17	Observatoire du sida et de sexualité, Université Saint Louis BXL & UNIA (centre intégral pour l'égalité des chances)	Persconferentie: 'La sérophobie en actes: analyse des signalement pour discrimination liée au VIH/SIDA déposées chez UNIA (2003-2014) – samenvatting van het onderzoek »
18/04/2017	Actietest (Plateforme Prévention Sida-Brussels)	Ervaring van HIV-SAM Project over outreach hiv- testen delen
25/04/2017	Agentschap MVG/	Vergadering met Joelle Konings
28/04/2017	Gilead	Opleiding: motiverend onderhoud
1/06/2017	WiiV health care Belgium (UZ Brussel)	Vergadering counseling - deel VI
21/06/2017	Observatoire du Sida et des sexualités	Workshop over preventie van hiv, hepatitis en andere soa bij migranten in Brussel
31/01/2017	Sensoa	Kwaliteitsverbeterend tool 'succeed'
22/06/2017		Zanzu forum
29/06/2017	Sida Sol, Liège	Uitwisseling van information over de lopende projecten met onze partners in Brussel en Wallonië (Project actietest, SIDAIDS, SIDASOL)
17/11/2017	DVW, organisaties -Brussel-Wallonië die werken rond outreach hiv- testen	Inhoud van de opleiding over gedecentraliseerde en gedemedicaliseerde hiv-testen
13/06/2017	BREACH Public Health Working Group	Jaarlijks overleg: hiv-testen (met klemtoon op outreach testen), hiv-testbeleid en PrEP
15/05/2017	St-Pieters Ziekenhuis en ITG	Bespreking resultaten aMASE studie
22/06/2017		Bespreking resultaten aMASE studie
11/08/2017		Bespreking resultaten aMASE studie
11/10/2017	S2K Project, DVW, Bilenge	Samenwerking rond outreach hiv testen
12/10/2017	Vlaams Soa overleg	Vaccinatie tegen HPV bij jongens Brief aan Minister Vandeurzen en zijn Ministerie
24/11/2017	Breach symposium	Presentatie over hiv-gerelateerd stigma